

Justitiekommitténs betänkande 2025/26:JuU42

Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor

---

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i bl.a. brottsbalken.

Lagändringarna innebär bl.a. följande:

- Närmare 50 straffskalor skärps.
- Det införs en ny reglering av den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet som innebär att det högsta straff som får dömas ut är det högsta maximistraffet dubblerat.
- Livstids fängelse ska kunna dömas ut som gemensamt straff för vissa allvarliga fall av upprepade vålds- och sexualbrott.
- En ny straffskärpningsbestämmelse införs som tar sikte på alla brott som har ett samband med kriminella nätverk. När bestämmelsen är tillämplig ska straffvärdet som utgångspunkt bedömas som dubbelt så högt som det annars hade varit.
- Presumtionen för häktning utvidgas till att omfatta brotten grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning och hedersförtryck. Presumtionen ska också gälla när misstanken avser försök, förberedelse eller stämpling till ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns nio reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:218 Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor.

Tio yrkanden i följdmotioner.

21 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden.....	7
Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor	7
Utskottets ställningstagande.....	38
Reservationer	43
1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)	43
2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)	44
3. Undantag för barn som begår brott i kriminella nätverk, punkt 2 (V) ..	46
4. Skärpta straff m.m., punkt 3 (S)	47
5. Skärpta straff m.m., punkt 3 (V).....	48
6. Skärpta straff m.m., punkt 3 (C).....	49
7. Översyn av brottsbalken och utvärdering, punkt 4 (V).....	50
8. Översyn av brottsbalken och utvärdering, punkt 4 (C).....	50
9. Översyn av brottsbalken och utvärdering, punkt 4 (MP).....	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	53
Propositionen	53
Följdmotionerna	53
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	54
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	58

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Lagförslaget

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i brottsbalken,
2. lag om ändring i rättegångsbalken,
3. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),
4. lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,
5. lag om ändring i bidragsbrottslagen (2007:612),
6. lag om ändring i lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott,
7. lag om ändring i lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden,
8. lag om ändring i subventionsbrottslagen (2025:1267).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:218 punkterna 1–8 och avslår motionerna

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkandena 3, 5 och 6,

2025/26:3229 av Marlène Lund Kopparklint (M),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 16,

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 3 och 4,

2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 och

2025/26:4121 av Lorena Delgado Varas m.fl. (-).

Reservation 1 (C)

Reservation 2 (MP)

Lagstiftningens framtida utformning och utvärdering av lagstiftningen

2. Undantag för barn som begår brott i kriminella nätverk

Riksdagen avslår motion

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2.

Reservation 3 (V)

3. Skärpta straff m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1277 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1,

2025/26:1410 av Johanna Rantsi (M),

2025/26:1412 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M),

2025/26:1672 av Katarina Tolgfors m.fl. (M) delyrkande 2,

2025/26:2604 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) delyrkande 1,

2025/26:2845 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3,

2025/26:3022 av Markus Wiechel m.fl. (SD),

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2025/26:3121 av Kjell-Arne Ottosson (KD),
2025/26:3559 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9,
2025/26:3571 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1,
2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 3 och 26,
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 39,
2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2 och
2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (V)

Reservation 6 (C)

4. Översyn av brottsbalken och utvärdering

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1,
2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 och
2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (MP)

Stockholm den 11 juni 2026

På justitieutskottets vägnar

Teresa Carvalho

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Teresa Carvalho (S), Mikael Damsgaard (M), Heléne Björklund (S), Pontus Andersson Garpvall (SD), Petter Löberg (S), Charlotte Nordström (M), Anna Wallentheim (S), Adam Marttinen (SD), Fredrik Kärrholm (M), Gudrun Nordborg (V), Torsten Elofsson (KD), Ulrika Liljeberg (C), Mats Hellhoff (SD), Ulrika Westerlund (MP), Martin Melin (L), Lars Isacson (S) och Victoria Tiblom (SD).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:218 Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Fyra motioner med totalt tio yrkanden har väckts med anledning av propositionen. I betänkandet behandlas även 21 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Riksdagen har tidigare gjort tillkännagivanden till regeringen om skärpta straff för rattfylleri, grov olovlig körning, grova trafikbrott, grov stöld, barnfridsbrott och terroristbrott. I betänkandet behandlar utskottet även regeringens redovisning av åtgärder med anledning av tillkännagivandena.

Utskottets överväganden

Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens lagförslag om dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om avslag och delvis avslag på lagförslagen samt om att regeringen ska återkomma med eventuella följdändringar. Riksdagen avslår också motionsyrkanden som får anses tillgodosedda genom lagförslagen.

Vidare avslår riksdagen motionsyrkanden om undantag för barn som begår brott i kriminella nätverk, skärpta straff samt översyn av brottsbalken och utvärdering.

Jämför reservation 1 (C), 2 (MP), 3 (V), 4 (S), 5 (V), 6 (C), 7 (V), 8 (C) och 9 (MP).

Propositionen

Om principerna bakom straffrätten

I propositionen redogör regeringen för straffets syfte och principerna bakom straffrätten. Regeringen anför bl.a. att kriminalpolitikens övergripande mål är att förebygga brott, och skydda samhället mot brott samt öka människors trygghet. Straffsystemet och straffet har dock flera syften och funktioner. En funktion är att ge brottsoffer upprättelse.

Straffet kan inverka brottsförebyggande på människor i allmänhet (allmänprevention), företrädesvis genom dess avskräckande eller moralbildande effekter. Straffet kan även syfta till att avhålla den enskilda brottslingen från att begå nya brott (individualprevention), exempelvis genom att det straffrättsliga ingripandet är utformat på ett sådant sätt att den dömde förhindras från att begå ytterligare brott eller genom att påföljden är inriktad mot individuell vård eller behandling för att den dömde ska återanpassas i samhället.

I linje med kriminalpolitikens övergripande mål handlar såväl allmänprevention som individualprevention om att förebygga brott. En annan viktig aspekt är straffets kommunikativa eller symboliska funktion. Genom straffet kommuniceras klander och samhällets avståndstagande från beteenden som inte är önskvärda. Straffet är en reaktion på brottet som ska uppfattas som rimlig och rättvis, vilket bl.a. kan ge en känsla av upprättelse för brottsoffer som utsatts för våld eller andra kränkningar. I detta ligger också att straffsystemet har en samhällsbevarande funktion. I den moderna rättsstaten

har staten såväl ett vålds- som ett straffrättskipningsmonopol. Skulle staten inte bemöta våld, kränkningar och andra oönskade beteenden på ett sätt som tillfredsställer människors rättvisekrav kan det finnas en risk för en minskad tilltro till straffsystemet, hämndaktioner och upptrappade våldsamma konflikter som i förlängningen skulle hota samhällsordningen.

Därutöver har också andra intressen och principer betydelse för straffsystemets utformning. Principerna om proportionalitet och ekvivalens är centrala i det svenska påföljdssystemet. Proportionalitetsprincipen innebär att den som gjort sig skyldig till brott ska få en påföljd som står i proportion till brottets allvar. Ekvivalensprincipen innebär ett krav på likabehandling. Av principerna följer att påföljden ska spegla brottets allvar så att svårare brott bestraffas strängare än lindrigare (proportionalitet) och att lika allvarliga brott bestraffas likvärdigt (ekvivalens).

Regeringen anför vidare att påföljdssystemet och verkställighetslagstiftningen också bygger på en humanitetsprincip som i korthet innebär att samhällets ingripande med straff mot den enskilde ska ske med måttlighet och försiktighet. Därtill sätts en grundläggande ram för hur kriminalisering bör ske och hur straff får användas av legalitetsprincipen. Principen innebär i korthet bl.a. att ingen ska straffas för en gärning som inte var straffbelagd när den begicks.

En höjd repressionsnivå

Enligt regeringen finns det ett behov av en höjd allmän repressionsnivå, som innebär att fler och längre fängelsestraff döms ut. Regeringen redogör för att flera remissinstanser och Lagrådet framhåller att det saknas underlag som ger stöd för att en höjd repressionsnivå kan förväntas leda till att brottsligheten minskar och tryggheten ökar. Enligt regeringen kan det vara svårt att påvisa vilka effekter på brottsligheten, och i förlängningen för enskilda och samhället, straffrättsliga åtgärder kan ha. Straffet är repressivt men möjliggör också kontroll och påverkan för att förebygga återfall i brott. Straffet innebär även att den dömda under en period kan förhindras att begå nya brott ute i samhället. Det går enligt regeringen inte att bortse från detta, låt vara att brottsligheten på samhällsnivå påverkas även av andra faktorer. Längre straff kan enligt regeringen därmed förväntas ha en viss minskande effekt på brottsligheten, inte minst när straffen förlängs för de mest brottsaktiva personerna.

Effekterna på brottsligheten är dock endast en delförklaring till regeringens slutsats att den allmänna repressionsnivån bör höjas. Även moraliska aspekter och rättviseskäl motiverar en allmän höjning, enligt regeringen.

Samhället har genomgått stora förändringar under de senaste två årtiondena. Det har bl.a. skett en markant ökning av grova våldsbrott i form av skjutningar och sprängningar, och den systematiska och organiserade brottsligheten har kommit att påverka allt fler delar av samhället. Polismyndigheten har bedömt att ungefär 17 500 personer är aktiva i kriminella nätverk och att ca 50 000 personer har koppling till sådana nätverk.

Brottsligheten drabbar också i allt större utsträckning tredje man. Den oroväckande utvecklingen gäller inte minst i förhållande till unga lagöverträdare, där allvarlig brottslighet tränger allt längre ned i åldrarna. Vissa aspekter av den bredare samhällsutvecklingen, exempelvis i form av ökad globalisering och digitalisering, har även inneburit nya möjligheter att begå brott. Därtill har det visat sig att förändringar i samhället kan ge upphov till nya sårbarheter som snabbt kan komma att utnyttjas av kriminella.

För regeringen är det en grundläggande utgångspunkt att brottslighet måste mötas med ett tydligt avståndstagande från samhällets sida. I annat fall riskerar det att gro en allmän uppfattning att staten inte tar brottslighet på allvar, vilket i förlängningen kan leda till bristande förtroende för rättsstaten och minskad tilltro till samhällets förmåga att skipa rättvisa. Regeringens uppfattning är att det nuvarande påföljdssystemet i vissa fall kan leda till resultat som inte kan beskrivas som rättvisa. Med det menas enligt regeringen att brottsligheten, särskilt grova brott, inte sällan möts av en reaktion som inte fullt ut kan anses återspegla brottslighetens allvar. Att så är fallet är enligt regeringen delvis en följd av att det nuvarande påföljdssystemet i alltför stor utsträckning utformats med utgångspunkt i gärningspersonens behov och intressen. Humanitetsaspekter, som t.ex. Lagrådet lyfter fram, har naturligtvis sin roll vid utformningen av straffsystemet. Samtidigt kan sådana aspekter inte tillåtas få så stort inflytande att de resulterar i vad som kan uppfattas som orättvist lindrig bestraffning.

Ett tydligare fokus på brottsoffer och samhällsskydd

Enligt regeringen bör principerna om proportionalitet och likabehandling, kravet på legalitet och flera av de bakomliggande ändamålen med straffet även fortsättningsvis ligga till grund för straffsystemets utformning. Samtidigt måste det råda en rimlig balans mellan de olika principerna och intressena. Därtill kan även andra intressen behöva vägas in. För att påföljderna ska framstå som rimliga och rättvisa och för att systemet som helhet ska uppfattas som trovärdigt är det enligt regeringen viktigt att reglerna är anpassade till den rådande samhällsutvecklingen. Enligt regeringen behöver särskilt brottsofferperspektivet och behovet av att skydda samhället mot den fara eller skada som allvarlig brottslighet innebär vara närvarande i större utsträckning än i dag vid utformningen av de regler som ska vara styrande för påföljdsbestämningen.

En generell utgångspunkt är att straff och påföljder ska framstå som rimliga och rättvisa i förhållande till det brott som har begåtts. Vad som är en rättvis bestraffning är enligt regeringens mening emellertid främst en värderingsfråga. Vad som uppfattas som en rättvis bestraffning är beroende av hur olika, ibland motstående, principer och intressen vägs mot varandra.

Dagens påföljdssystem fick sin huvudsakliga utformning genom 1989 års påföljdsreform (prop. 1987/88:120). Även om det i lagstiftningsärendet fastslogs som en viktig uppgift för straffsystemet att också tillgodose målsägandens intressen gavs detta perspektiv inte något större utrymme vid

regelverkets utformning. En grundsats i 1989 års påföljdsreform kan sägas ha varit att straff, åtminstone om det innefattar ett frihetsberövande, i grunden är något negativt. En uttalad ambition var att slå vakt om de humanitära värden som dittills präglat påföljdssystemet och att begränsa användningen av fängelsestraff (samma proposition s. 31). Detta kom till uttryck exempelvis genom den s.k. presumtionen mot fängelse, som innebär att rätten ska fästa särskilt avseende vid omständigheter som talar för en lindrigare påföljd än ett fängelsestraff (30 kap. 4 § brottsbalken). Även de relativt långtgående möjligheterna att beakta den tilltalades personliga förhållanden i lindrande riktning vid straffmätningen (29 kap. 5 § brottsbalken) kan ses som ett uttryck för dessa humanitetssträvanden. På samma sätt kan de uttalanden som gjordes i lagstiftningsärendet om att den övre delen av straffskalan ska vara avsedd för exceptionella fall, som i praktiken inträffar sällan, sägas återspegla det beskrivna synsättet (samma proposition s. 78 och 79).

Regeringen anser att det finns goda skäl för att ge brottsofferperspektivet större inflytande i straffsystemet än vad det har i dag. Det är för systemets trovärdighet angeläget att straffen som döms ut framstår som rimliga och rättvisa. Om den straffrättsliga reaktionen på ett brott framstår som alltför lindrig eller som i alltför stor utsträckning anpassad efter gärningspersonens intressen och behov kan det upplevas som att staten inte prioriterar brottsoffret eller tar brottsoffrets lidande på allvar. Regeringen anför att straffsystemets nuvarande utformning innebär att för stor hänsyn tas till gärningspersonens intresse av att undvika ett fängelsestraff jämfört med de berättigade förväntningar på upprättelse som ett brottsoffer kan ha. Mot denna bakgrund anser regeringen att brottsofferperspektivet behöver ges en mer framskjuten plats när man överväger förändringar i straffsystemet. Utöver brottsofferperspektivet anser regeringen att även samhällsskyddsaspekter måste ges större inflytande. Samhällsskydd handlar om att staten i vissa fall har ett ansvar för att skydda sina medborgare från en persons (fortsatta) brottslighet. Det handlar med andra ord om ett skydd för samhället i kollektiv bemärkelse. Statens skyldighet att vidta lämpliga åtgärder för att skydda individer från brott gäller såväl för dem som är direkt drabbade som för dem som är potentiella brottsoffer. Ju allvarigare och farligare brottslighet det är fråga om, desto större ansvar är det befogat att samhället tar för att förhindra återfall i brott.

Beredningen av lagstiftningsärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 20 juli 2023 att ge en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av straffskalorna samt att föreslå ett reformerat och mer rättvist påföljdssystem (dir. 2023:115). Utredningen, som tog namnet Straffreformutredningen (Ju 2023:14), överlämnade den 5 juni 2025 betänkandet En straffreform (SOU 2025:66). I den nu aktuella propositionen behandlas utredningens förslag om förändringar av straffskalor och straffskalors ramar samt förslagen om en särskild straffskärpningsregel för

brott med kopplingar till kriminella nätverk och om en utvidgad presumtion för häktning. Utredningens övriga förslag behandlas i lagrådsremissen Ett nytt straffrättsligt påföljdssystem, som beslutades den 9 april 2026. Straffskalorna för tjänstefel, innefattande förslaget om en skärpt straffskala för grovt tjänstefel, tas inte upp i den nu aktuella propositionen utan behandlas i propositionen Ett utökad straffrättsligt tjänstemannaansvar (prop. 2025/26:217). Propositionen Skärpta regler för villkorlig frigivning (prop. 2025/26:34) innehåller förslag om höjt allmänt fängelseminimum och om höjd kortaste tid för fängelse som förvandlingsstraff för böter. I dessa delar har således de förändringar som utredningen föreslår redan genomförts.

Därtill behandlas i den nu aktuella propositionen vissa av de förslag som lämnas i betänkandena En effektivare kontaktförbudslagstiftning – ett utökad skydd för utsatta personer (SOU 2024:13) och En översyn av 23 kap. brottsbalken (SOU 2024:55).

Remissinstansernas och Lagrådets kritik

Flera remissinstanser är kritiska mot eller ifrågasätter direktivens utformning samt utrednings- och remisstiden i lagstiftningsärendet. Vissa remissinstanser avstyrker förslagen i betänkandet bl.a. till följd av synpunkter av det beskrivna slaget. Flera remissinstanser framhåller att det saknas en tydlig helhetsbild av hur förslagen förhåller sig till övriga pågående och nyligen avslutade utredningar, som också innehåller omfattande ändringsförslag.

Lagrådet anser att beredningskravet enligt 7 kap. 2 § regeringsformen inte är uppfyllt. Bestämmelsen innebär att man vid beredningen av regeringsärenden ska inhämta behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också i den omfattning som behövs inhämtas från kommuner. Även sammanslutningar och enskilda ska i den omfattning som behövs ges möjlighet att yttra sig.

Enligt Lagrådet fick utredningen alltför kort tid på sig att fullgöra sitt omfattande uppdrag, och trots att utredningens betänkande var mycket omfångsrikt innehöll det inte tillräckligt med underlag för att remissinstanserna skulle kunna bedöma förslagen på ett tillfredsställande sätt. Lagrådet anser även att den svarstid som remissinstanserna erbjöds vid remitteringen var alltför kort. Lagrådet framhåller också att det i princip är omöjligt att överblicka förslagen och deras konsekvenser, eftersom de är en del i ett reformarbete på straffrättens område som innefattar ett stort antal skilda lagförslag som på kort tid har kommit i en strid ström utan tydlig samordning. Därtill anser Lagrådet att samtliga förslag av Straffreformutredningen måste behandlas samtidigt.

Regeringens bedömning m.m.

Regeringen konstaterar att utredningstiden uppgick till nästan två år och att utredningen bemannades med fem sekreterare. Remisstiden var fyra månader. Enligt regeringen behövs det principiella förändringar av det straffrättsliga

systemet, med syftet att åstadkomma ett mer rättvist system där brottsofferperspektivet ges ökat inflytande och samhällsskyddet förbättras. En del av behovet, men inte hela, grundar sig på utvecklingen av brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk som fortsatt är mycket oroande. Behovet är enligt regeringen sådant att viss skyndsamhet i lagstiftningsärendet har varit och är både påkallad och motiverad. För regeringen är det samtidigt angeläget att det tas hänsyn till frågornas komplexitet och till de svårigheter som följer med flera parallellt pågående lagstiftningsärenden som i olika utsträckning och på olika sätt relaterar till varandra.

Regeringens uppfattning är att direktivens utformning har bidragit till ett brett beredningsunderlag för remissinstanserna och därefter för regeringen att ta ställning till. Utredningen har också, med få undantag, lämnat förslag som följer av de egna ställningstagandena. Regeringen har förståelse för det som bl.a. Lagrådet ger uttryck för, dvs. att betänkandets omfattning och den övergripande reformtakten på straffrättens område innebär utmaningar vid ställningstaganden till olika förslag och deras konsekvenser. Detta synes dock överlag inte ha begränsat remissinstansernas möjligheter att sätta sig in i och analysera de nu aktuella förslagen i någon större utsträckning. När det gäller remisstiden löpte den visserligen delvis under sommaren, men detta är också ett av skälen till att tiden bestämdes till fyra månader och inte till tre som annars är brukligt. Remissen skickades även ut till en bred krets av remissinstanser (totalt 127), och nästan alla svarade. Såväl domstolar och förvaltningsmyndigheter som kommuner och organisationer lämnade synpunkter. Det kom också in yttranden från samhällsaktörer som inte stod på remisslistan. Många remissinstanser lämnade omfattande och detaljerade svar.

Regeringens sammantagna bedömning är att förslagen och deras konsekvenser har blivit tillräckligt belysta genom utredningen och remitteringen. Till skillnad från Lagrådet anser regeringen att beredningskravet i regeringsformen därmed är uppfyllt.

Utredningens övergripande uppgift har varit att göra en översyn av straffskalorna och reformera påföljdssystemet. Utredningen har lagt fram sina förslag som en enhet, en reform, där vissa förslag bygger på att även andra delar genomförs. Den omläggning av straffsystemet som utredningens förslag sammantaget innebär är enligt regeringen angelägen och prioriterad, men behöver göras stegvis. Regeringen bedömer att förslagen i den nu aktuella propositionen är tillräckligt fristående för att kunna genomföras för sig och att dessa kan träda i kraft redan den 1 augusti 2026. Vid den bedömningen har hänsyn bl.a. tagits till förslagets effekter på Kriminalvården. Utifrån Kriminalvårdens platskapacitet kan regeringen konstatera att det inte är möjligt att genomföra utredningens samtliga förslag med ikraftträdande under 2026.

Regeringens lagförslag

I propositionen lämnar regeringen flera förslag som ett led i att åstadkomma ett mer rättvist straffsystem där straffen på ett bättre sätt återspeglar brottslighetens allvar, brottsofferperspektivet ges ett ökat inflytande och samhällsskyddet förbättras. Förslagen innebär i korthet att tioårsgränsen för tidsbestämda straff tas bort, att närmare 50 straffskalor skärps och att det ska införas en ny reglering av den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet som innebär att det högsta straff som får dömas ut är det högsta maximistraffet dubblerat. Vidare ska livstids fängelse kunna dömas ut som gemensamt straff för vissa allvarliga fall av upprepade vålds- och sexualbrott.

Det föreslås även en ny straffskärpningsbestämmelse som tar sikte på alla brott som har ett samband med kriminella nätverk. När bestämmelsen är tillämplig ska straffvärdet som utgångspunkt bedömas som dubbelt så högt som det annars hade varit.

Regeringen föreslår också att presumtionen för häktning utvidgas till att omfatta brotten grov kvinnofridskränkning, grov fridskränkning och hedersförtryck. Presumtionen ska också gälla när misstanken avser försök, förberedelse eller stämpling till ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år.

Med anledning av de många skärpta straffskalorna föreslås även vissa ändringar i bestämmelserna om hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation. För detaljerna om det förslaget hänvisas till propositionen (s. 124 f.).

Regeringens förslag och bedömningar innebär närmare bl.a. följande.

Tioårsgränsen för tidsbestämda straff tas bort

Enligt 26 kap. 1 § brottsbalken gäller som huvudregel att ett fängelsestraff på viss tid inte får överstiga tio år. Tioårsgränsens främsta funktion är att den ger lagstiftaren en anvisning om att högre maximistraff än fängelse i tio år inte kan föreskrivas för brott som inte också har fängelse på livstid i straffskalan. Enligt regeringen är det svårt att se några avgörande skäl för att hålla fast vid tioårsgränsen. Gränsen har successivt luckrats upp och därmed minskat i betydelse. Den innebär dessutom ett omotiverat hinder mot att ytterligare differentiera straffskalorna för brott som inte har livstids fängelse i straffskalan. Som följer av förslagen om skärpta straffskalor för vissa allvarliga vålds- och sexualbrott (se vidare nedan) anser regeringen att det finns brott som kan vara så allvarliga att de motiverar ett högre maximistraff än fängelse i tio år, även om fängelse på livstid inte bör finnas i straffskalan för brotten. Regeringen bedömer därför sammantaget att tioårsgränsen för tidsbestämda straff bör tas bort.

De högsta tidsbestämda fängelsestraff som kan dömas ut är i dag 18 år (26 kap. 1 § brottsbalken). Enligt Lagrådet vore ett naturligt tillvägagångssätt om man önskar att höja den allmänna repressionsnivån att höja allmänna fängelsemaximum till förslagsvis 20 år och sedan fundera på hur de olika

brottstyperna bör placeras in straffvärdemässigt efter en sådan höjning av straffnivån. Regeringen anser dock att när straffvärdet är så högt att 18 års fängelse inte räcker för att döma ut ett straff som svarar mot brottslighetens allvar kan i stället livstidsstraffet användas, där detta är föreskrivet. Det gäller oavsett om det rör sig om ett enstaka brott eller om flerfaldig brottslighet. Regeringen bedömer därför att det högsta tidsbestämda fängelsestraffet även i fortsättningen bör vara 18 år.

En ny reglering av den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet m.m.

Regeringen konstaterar att bestämmelserna om en gemensam straffskala vid flerfaldig brottslighet i 26 kap. 2 § brottsbalken i huvudsak fick sin nuvarande utformning 1989. Sedan dess har straffskalorna skärpts, i vissa fall i omgångar, för ett stort antal brott. I många fall har det rört sig om att minimistraffet, men däremot inte maximistraffet, för en viss brottstyp har höjts. Sådana ändringar har medfört en minskad spännvidd i straffskalan för den aktuella brottstypen och har, för flerfaldig brottslighet, kunnat innebära ett högre straffvärde för den enskilda brottstypen, samtidigt som maximum i den gemensamma straffskalan varit oförändrat. Även i de fall maximistraff har höjts har det påslag som kan göras vid flerfaldig brottslighet inte alltid påverkats. Enligt regeringen är det tydligt att den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet behöver ändras för att anpassas till nya och högre straffnivåer.

Regeringen föreslår att det högsta gemensamma straff som får dömas ut vid flerfaldig brottslighet får sättas över det högsta maximistraffet enligt straffskalorna för brotten. Straffet som döms ut får dock inte vara mer än dubbelt så högt som detta eller högre än maximistraffen för brotten sammanlagda med varandra. Det får inte heller överstiga 18 år. Enligt regeringen möjliggör förslaget framför allt längre straff vid allvarlig brottslighet, där tillägget i den förhöjda straffskalan i dag är två eller fyra år. Om det allvarligaste brottet har sex års fängelse som maximistraff skulle förändringen innebära att det högsta straffet i den gemensamma straffskalan höjs från åtta till tolv år och, om det har tio år som maximistraff, från 14 till 18 år.

Enligt Lagrådet är det en betydande nackdel att lagändringar som har direkt inverkan på utfallet av den framtida tillämpningen av 26 kap. 2 § ännu inte har presenterats. Lagrådets synpunkt tar sikte på förslag som sedermera lämnats i lagrådsremissen Ett nytt straffrättsligt påföljdssystem. De materiella regler som framöver är tänkta att gälla för straffvärdebedömningen av flerfaldig brottslighet har enligt Lagrådet ett sådant samband med den ovannämnda bestämmelsen att de bör hanteras i ett sammanhang. Att lagstifta i en sådan bakvänd ordning är enligt Lagrådet inte godtagbart. Lagrådet avstyrker därför förslaget.

Regeringen instämmer i att det hade funnits fördelar med att behandla förslagen i ett sammanhang, men som redogjorts för ovan gör regeringen

bedömningen att den omläggning av straffsystemet som utredningens förslag sammantaget innebär måste göras stegvis. Det stegvisa genomförandet medför att förslagen behöver delas upp på något sätt. I detta lagstiftningsärende behandlas alla frågor som rör utformningen av straffskalorna. Det är enligt regeringen därför naturligt och ändamålsenligt att hantera även konstruktionen av den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet i detta sammanhang.

För att straffskärpningsregeln vid brott med kopplingar till kriminella nätverk i 29 kap. 2 a § brottsbalken ska få det genomslag som är avsett krävs även en skärpning av den förhöjda straffskalan i 26 kap. 3 a § brottsbalken. Regeringen föreslår därför att straffet även får fördubblas vid utdömande av fängelsestraff på viss tid med tillämpning av straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 a § (se vidare nedan). Straffet får dock inte överstiga 18 år. Bestämmelsen ska vidare betecknas som 2 a § i stället för 3 a § för att bättre spegla ordningsföljden när den tillämpliga straffskalan ska fastställas.

Livstids fängelse som gemensamt straff

Det högsta tidsbestämda straff som kan dömas ut är i dag fängelse i 18 år. Denna gräns gäller även vid flerfaldig brottslighet (26 kap. 2 § andra stycket brottsbalken). Om det för något av brotten är föreskrivet fängelse på livstid, kan dock livstids fängelse dömas ut som gemensamt straff för den samlade brottsligheten (se 26 kap. 1 § första stycket och jfr 34 kap. 1 § tredje stycket brottsbalken).

Regeringen konstaterar att den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet innebär att det högsta straffet blir detsamma, 18 år, oavsett om det allvarligaste brottet har tio eller tolv år som maximistraff. När straffskalan för vissa allvarliga brott nu föreslås höjas till tolv års fängelse som maximistraff innebär dock den övre begränsningen på 18 år att det uppstår ett relativt stort övervärde jämfört med hur den föreslagna regleringen av gemensam straffskala annars är tänkt att tillämpas. Om det hade varit möjligt att dubblera maximistraffet i ett sådant fall hade det högsta straffet blivit 24 år. Detta talar enligt regeringen för att livstids fängelse bör ingå i den gemensamma straffskalan för just de aktuella fallen, även om 18 år fortfarande bör vara det högsta tidsbestämda straffet också vid flerfaldig brottslighet.

Regeringen anför att förslaget om en ändrad konstruktion av den gemensamma straffskalan ger uttryck för en skärpt syn på flerfaldig brottslighet. Vidare ger förslaget om höjda maximistraff för grov våldtäkt, grov våldtäkt mot barn och synnerligen grov misshandel (se vidare nedan) uttryck för en strängare syn på de aktuella brottstyperna, vilket också har betydelse för hur straffmätningen av flerfaldig brottslighet av sådant slag bör göras. Enligt regeringen står det klart att om någon t.ex. gjort sig skyldig till ett stort antal brott av de slag som nu är aktuella, dvs. grov våldtäkt, grov våldtäkt mot barn eller synnerligen grov misshandel, kan brottsligheten sammantaget ha orsakat sådan skada och sådant lidande för ett eller flera

brottsoffer att den bör kunna betraktas som jämförbar med andra brott som bestraffas med fängelse på livstid. Detsamma gäller om någon gjort sig skyldig till ett mindre antal sådana brott som är särskilt allvarliga, och dessutom till en mängd andra allvarliga brott. Regeringen anser därför att det bör finnas en möjlighet att vid flerfaldig brottslighet av aktuellt slag bestämma påföljden till fängelse på livstid.

Lagrådet invänder mot förslaget och ifrågasätter bl.a. behovet om det samtidigt införs en ny tidsbestämd frihetsberövande påföljd – säkerhetsförvaring – som bl.a. ska tillämpas vid allvarlig flerbrotslighet (prop. 2025/26:95). Enligt Lagrådet kommer det därtill att vara svårt för den enskilda domstolen att avgöra när livstids fängelse ska dömas ut med stöd av den föreslagna regeln. Regeringen konstaterar att säkerhetsförvaring ska kunna dömas ut bl.a. när någon vid ett och samma tillfälle döms för en viss typ av upprepad allvarlig brottslighet. Därtill ska det krävas att det finns en påtaglig risk för återfall i allvarlig brottslighet av det nyss nämnda slaget. Utmärkande för påföljden säkerhetsförvaring är att det, utöver brottslighetens allvar, även ska tas hänsyn till samhällsskyddsaspekter genom att risken för återfall i brott ska beaktas såväl vid påföljdsvalet som inför beslut om tillstånd till villkorad utslussning. I propositionen beskrivs att påföljden ska vara subsidiär till livstidsstraffet, vilket innebär att man inte får döma någon till säkerhetsförvaring om det samtidigt finns skäl att döma till fängelse på livstid.

Regeringen konstaterar att det sannolikt kan uppstå situationer när det är aktuellt att döma någon till livstids fängelse med stöd av den nu föreslagna regleringen samtidigt som påföljden säkerhetsförvaring aktualiseras. Att tillämpningsområdena delvis sammanfaller är dock inget avgörande argument mot det nu aktuella förslaget. Fängelse på livstid kommer, trots att säkerhetsförvaring införs, att vara lagens strängaste straff och därmed innefatta det högsta måttet av klander från samhällets sida. Enligt regeringen är det motiverat att vissa exceptionellt allvarliga fall av flerfaldig brottslighet ska kunna leda till lagens strängaste straff, även om de enskilda brotten inte kan göra det. Skälen för att på förslaget sätt inkludera fängelse på livstid i den gemensamma straffskalan kvarstår med andra ord även i ett påföljdssystem som innehåller påföljden säkerhetsförvaring.

Regeringen anför vidare att även om det, som Lagrådet ger uttryck för, inledningsvis kan uppstå en viss osäkerhet i tillämpningen är det enligt regeringen inte möjligt, eller lämpligt, att här ge mer detaljerade anvisningar om vad som bör krävas för att livstids fängelse ska dömas ut. I slutändan blir det fråga om en helhetsbedömning av den samlade brottslighetens straffvärde i det enskilda fallet. Närmare vägledning får utvecklas i rättstillämpningen.

Regeringen bemöter även invändningen från en remissinstans om att förslaget kan leda till att lika fall behandlas olika beroende av om brotten behandlas i samma eller olika rättegångar. Regeringen, som har viss förståelse för farhågan, konstaterar att sådana situationer kan uppkomma redan i dag och är svåra att undvika helt. Systemet innehåller också olika regler som syftar till att motverka den här typen av konsekvenser (se t.ex. huvudregeln i 45 kap. 3 §

första stycket rättegångsbalken om att åtal mot någon för flera brott ska handläggas i en rättegång).

Sammanfattningsvis anser regeringen att regleringen av den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet bör ändras även på det sättet att en tilltalad får dömas till fängelse på livstid om han eller hon ska dömas för flera brott som har ett maximistraff som uppgår till fängelse i tolv år.

Skärpta straffskalor

Skärpta straffskalor för ett stort antal brott

Regeringen konstaterar att de nuvarande straffskalorna inte är utformade utifrån överväganden som gjorts vid någon viss enskild tidpunkt. I stället är olika straffskalor en följd av bedömningar gjorda vid olika tillfällen genom åren och inom ramen för olika lagstiftningsärenden. Många straffskalor har också varit oförändrade under de senaste decennierna.

Regeringen anser att det behövs ett bredare grepp om straffskalorna för att säkerställa att de återspeglar brottens allvar. Enligt regeringen är brottsofferperspektivet en faktor som i högre grad bör vara närvarande även vid utformningen av straffskalorna och vid bedömningen av om det finns skäl att se allvarigare på vissa brottstyper. Det gäller brott som typiskt sett är särskilt integritetskränkande för ett brottsoffer, t.ex. allvarigare vålds- och sexualbrott. Men även när det gäller förmögenhetsbrott behöver det säkerställas att de integritetskränkande inslag som inte sällan förekommer i dessa fall kan få ett tillräckligt genomslag.

Den skada eller fara för samhället som viss brottslighet kan innebära är ytterligare faktorer som i högre grad bör beaktas vid utformningen av straffskalorna. Särskilt den organiserade brottsligheten, som numera kan sägas vara ännu mer mångfasetterad än tidigare, medför en påtaglig skada eller fara av detta slag. Detsamma gäller annan brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk. Utöver brott som vanligtvis begås i en sådan kontext har t.ex. otillbörlig påverkan från den organiserade brottsligheten på samhällsinstitutioner ökat. Vidare har den ökade globaliseringen och digitaliseringen skapat nya möjligheter för den organiserade brottsligheten, vilket bl.a. visar sig genom förekomsten av systematiska brott mot välfärdssystemen och förmögenhetsbrott riktade mot ett stort antal brottsoffer. Enligt regeringen är det angeläget att samhällsfarliga eller samhällsskadliga inslag som kan förekomma vid vissa typer av brottslighet kan få tillräckligt genomslag, och därför kan det finnas anledning att se allvarigare på vissa brottstyper även av det skälet. Sådana förändringar kan indirekt också bidra till att samhällskyddsaspekter får en mer framskjuten plats i straffsystemet.

Med denna utgångspunkt föreslår regeringen att minimi- och maximistraffet för ett stort antal brott i brottsbalken och vissa specialstraffrättsliga lagar ska höjas. Förslaget innebär i vissa fall att enbart minimistraffet och i andra fall att enbart maximistraffet höjs, och för ytterligare andra brott höjs såväl minimi- som maximistraffet. För varje straffhöjning som föreslås följer

ett resonemang om varför det brottet bör leda till ett högre straff än i dag, t.ex. för att bättre återspegla brottets allvar, för att straffet ska stämma överens med straffskalan som föreslås gälla för liknande brottstyper eller att den tekniska utvecklingen har inneburit farligare och storskaligare angrepp.

Nedan följer en redogörelse av de förslag till skärpta straffskalor som aktualiseras med anledning av de motioner som behandlas i ärendet. En redovisning av samtliga straffhöjningar och regeringens överväganden om dessa finns i propositionens avsnitt 5.4 (s. 80 f.).

Brotten mot liv och hälsa (3 kap. brottsbalken)

Straffskalan för synnerligen grov misshandel föreslås skärpas från fängelse i lägst fem och högst tio år till fängelse i lägst sex och högst tolv år. Brottsypen synnerligen grov misshandel tar sikte på de allvarigaste misshandels-gärningarna. Det kan handla om fall där misshandeln orsakat brottsoffret bestående kroppsskada eller synnerligt lidande eller fall där gärningspersonen visat synnerlig hänsynslöshet. Synnerligt lidande kan exempelvis avse gärningar som lett kraftig och långvarig smärta, såsom misshandel av tortyrliknande slag, eller gärningar som orsakat stark dödsångest. Synnerlig hänsynslöshet kan t.ex. ta sig uttryck i att flera personer allvarligt misshandlat en ensam person eller att grovt våld använts mot en person som saknat eller haft begränsad möjlighet att försvara sig, såsom ett barn eller en äldre person eller en person med funktionsnedsättning. Ett annat exempel kan vara när grovt våld använts mot en närstående kvinna som tidigare utsatts för upprepade och allvarliga övergrepp av gärningspersonen. Regeringen delar utredningens bedömning att den nuvarande straffskalan för synnerligen grov misshandel inte fullt ut återspeglar allvaret i den beskrivna typen av gärningar. Som Lagrådet påpekar innebär ändringen att synnerligen grov misshandel får samma minimistraff som dråp. De mest klandervärda fallen bör kunna betraktas som så allvarliga att de till och med kan motsvara ett straffvärde som överstiger de minst allvarliga fallen av mord, där minimistraffet är tio års fängelse. Det kan exempelvis handla om långvarig tortyr som innefattat synnerligen allvarligt våld och som utförts av flera gärningspersoner mot en försvarslös person samt lett till bestående kroppsskador. Regeringen anser därför att straffskärpningen är förenlig med ekvivalensprincipen.

Regeringen föreslår vidare att maximistraffet för grov misshandel ska höjas från fängelse i sex år till fängelse i sju år. Den föreslagna höjningen av minimistraffet för synnerligen grov misshandel till fängelse i sex år medför enligt regeringen ett behov av att höja även maximistraffet för grov misshandel.

Minimistraffet för vållande till annans död, grovt brott, föreslås höjas från fängelse i ett år till fängelse i två år. Enligt regeringen är det angeläget att de fall av vållande till annans död som är så allvarliga att de kvalificerar sig som grovt brott kan mötas av en tillräckligt kännbar reaktion. Det kan t.ex. handla om gärningar som ligger på gränsen till att bedömas som uppsåtliga.

Maximistraflet för vållande till annans död ska höjas från fängelse i två år till fängelse i tre år. Som skäl anför regeringen att när minimistraflet för vållande till annans död, grovt brott, höjs bör även maximistraflet för brott av normalgraden höjas eftersom det generellt är önskvärt med en viss överlappning mellan straffskalorna för gradindelade brott.

Slutligen föreslås att maximistraflet för framkallande av fara för annan ska höjas från fängelse i två år till fängelse i tre år. Regeringen anför att det inom tillämpningsområdet för brottet ryms en mängd olika typer av gärningar av varierande allvar, där t.ex. en okontrollerad skottlossning på allmän plats som inte faller in under någon annan brottsbeskrivning är en typ av gärning som enligt regeringen framstår som mycket straffvärd, även om den begås av grov oaktsamhet och utan att det uppstår någon fysisk skada. Regeringen anser därför att maximistraflet för brottet bör höjas för att bättre återspegla brottets allvar.

Sexualbrotten (6 kap. brottsbalken)

Regeringen föreslår att maximistraflet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn ska höjas från fängelse i tio år till fängelse i tolv år. Regeringen konstaterar att alla våldtäktsbrott innebär en allvarlig kränkning av en annans persons sexuella integritet, vilket motiverar stränga straffskalor för dessa brottstyper. De grövsta fallen av våldtäkt och våldtäkt mot barn ger uttryck för vad som får betecknas som en närmast ofattbar grymhet. Särskilt allvarliga fall av våldtäkt kan avse övergrepp där flera gärningspersoner deltagit eller gärningar där någon form av vapen eller annat tillhygge har förekommit. Andra exempel kan vara övergrepp förenade med ett långvarigt frihetsberövande, sadistiska inslag eller grovt förnedrande handlingar. Det kan vidare handla om fall där offret har en funktionsnedsättning. Att det kan vara fråga om en kombination av sådana eller andra typer av avsevärt försvarande omständigheter i ett visst fall talar för att det är motiverat med ett mycket högt maximistraflet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn. Enligt regeringens bedömning kan de nuvarande maximistraflet om tio års fängelse inte anses motsvara allvaret i de allra grövsta gärningar som går att hänföra till dessa svårhetsgrader av brotten. Sådana gärningar bör kunna betraktas som så allvarliga att de till och med kan motsvara ett straffvärde som överstiger straffvärdet för de minst allvarliga fallen av mord, där minimistraflet är tio års fängelse. Regeringen anser därför att det är förenligt med ekvivalensprincipen att höja maximistraflet för grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn och att det finns ett praktiskt behov av en sådan höjning.

Vidare föreslås att minimistraflet för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte ska höjas från böter till allmänt fängelseminimum då böter inte kan anses återspegla brottets allvar i tillräcklig utsträckning.

Förmögenhetsbrotten (8–12 kap. i brottsbalken m.m.)

Med förmögenhetsbrott avses brott som innebär ekonomisk skada för någon, vanligen brotten i 8–12 kap. brottsbalken.

I propositionen föreslår regeringen att minimistrafvet för grov stöld ska höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år, bl.a. med hänvisning till att den nuvarande straffskalan för grov stöld inte fullt ut återspeglar brottslighetens allvar.

Med hänvisning till proportionalitets- och ekvivalensprinciperna, men också till bl.a. kopplingar till den organiserade brottsligheten föreslås även att minimistrafvet för följande brott höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år:

- grovt bedrägeri, grovt fordringsbedrägeri, grov olovlig befattning med betalningsverktyg, grovt häleri, grovt utförelshäleri och grovt svindleri (9 kap. brottsbalken)
- grov förskingring och grov trolöshet mot huvudman (10 kap. brottsbalken)
- grov oredlighet mot borgenärer och grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning (11 kap. brottsbalken)
- grov skadegörelse (12 kap. brottsbalken).

När det gäller övriga förmögenhetsbrott föreslås straffskalan för grovt ocker (9 kap. 5 § brottsbalken) skärpas från fängelse i lägst sex månader och högst fyra år till fängelse i lägst ett och högst sex år. Regeringen anför att ocker inte sällan innebär en integritetskränkning för brottsoffret. Brottet riktas ofta mot någon som befinner sig i underläge. Utöver att bättre spegla allvaret i brottet anpassas straffskalan, som inte har ändrats sedan brottsbalken infördes, till de högre straffnivåer som numera gäller för annan närliggande brottslighet såsom grovt olaga tvång.

I 10 kap. föreslås att minimistrafvet för tagande av muta och givande av muta ska höjas från böter till fängelseminimum samt att minimistrafvet för grovt tagande av muta och grovt givande av muta ska höjas från fängelse i sex månader till fängelse i ett år och sex månader. Som skäl anger regeringen bl.a. att mutbrott inte bara innebär en risk för att huvudmannens anseende och verksamhet skadas utan även en risk för felaktig tjänsteutövning, annat oriktigt beslutsfattande och oriktig beredning. Det finns även en risk för att förtroendet för myndigheter, företag och andra aktörer skadas när vissa aktörer skaffar sig oberättigade förmåner framför andra. Av betydelse är också att omfattningen av mutor och betalningar till personer som missbrukar sin anställning eller sitt uppdrag i kommunal, statlig eller privat sektor till förmån för kriminella nätverk förefaller vara större än vad man tidigare trott. Det finns därmed skäl att se betydligt allvarigare på mutbrott än vad nuvarande straffskalor ger uttryck för. Det gäller både brott av normalgraden och grova sådana brott.

Regeringen föreslår även att minimistrafvet för handel med inflytande ska höjas från böter till allmänt fängelseminimum, eftersom brottet ligger så pass nära mutbrott i fråga om det straffbara området att straffskalan bör vara densamma.

Brotten mot allmän ordning (16 kap. brottsbalken)

Regeringen föreslår att maximistrafvet för involverande av en underårig i brottslighet ska höjas från fängelse i fyra år till fängelse i sex år. Regeringen konstaterar att brottet infördes 2023 mot bakgrund av den växande problematiken med unga som dras in och utnyttjas i verksamhet som bedrivs av kriminella nätverk. Samhällsutvecklingen har inneburit att det är allt fler barn som har koppling till gängkriminalitet och att de barn som involveras blir allt yngre. Rekryteringen sker numera i allt högre utsträckning med hjälp av digitala tjänster. Barnen och ungdomarna rekryteras bl.a. för att utföra grova brott för de kriminella nätverkens räkning. Därför är det enligt regeringen angeläget att straffskalan för involverande av en underårig i brottslighet återspeglar allvaret i brottsligheten, inte minst i de mer klandervärda fallen. Regeringen anser att maximistrafvet för brottet bör höjas från fängelse i fyra år till fängelse i sex år. Regeringen konstaterar att Lagrådet anser att förslaget medför att straffskalan för brottet blir mycket vid och att en sådan straffskala ger dålig vägledning för straffvärdebedömningen. Regeringen utesluter inte att det kan finnas anledning att återkomma till frågor med bäring på det aktuella brottet. Regeringen anser likväl att det är motiverat med ett höjt maximistrafv och att det ökar möjligheterna till en nyanserad straffmätning vid allvarigare fall av involverande av en underårig i brottslighet.

Vidare föreslår regeringen att maximistrafvet för uppvigling, grovt brott, ska höjas från fängelse i fyra år till fängelse i sex år. Regeringen menar att flera av de aspekter som lyfts fram beträffande involverande av en underårig i brottslighet även gäller i förhållande till uppvigling. Det framstår mot denna bakgrund som rimligt att göra jämförelser mellan dessa bestämmelser. Något som också talar för ett höjt maximistrafv för den grova svårhetsgraden av uppvigling är att allvarigare fall av sådana brott kan innebära en betydande samhällsfara. Exempelvis kan det handla om att en uppmaning till mycket allvarlig brottslighet spridits till en i princip obegränsad personkrets under mycket lång tid. Mot den bakgrunden är det enligt regeringen motiverat att maximistrafvet för uppvigling, grovt brott, höjs från fängelse i fyra år till fängelse i sex år.

Skärpta straffskalor i specialstraffrätten

Utöver de föreslagna straffhöjningarna i brottsbalken föreslår regeringen även att minimistrafven för följande brott inom den s.k. specialstraffrätten höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år:

- grovt skattebrott (2 § skattebrottslagen [1971:69])
- grov smuggling (3 och 5 §§ lagen [2000:1225] om straff för smuggling)
- grovt tullbrott (8 och 10 §§ lagen om straff för smuggling)
- grov olovlig befattning med smuggelgods (12 § lagen om straff för smuggling)
- grovt bidragsbrott (2 och 3 §§ bidragsbrottslagen [2007:612])

- grovt penningtvättsbrott (3–5 §§ lagen [2014:307] om straff för penningtvättsbrott)
- näringspenningtvätt, grovt brott (7 § lagen om straff för penningtvättsbrott)
- grovt insiderbrott (2 kap. 1 § lagen [2016:1307] om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden)
- grov marknadsmanipulation (2 kap. 4 § lagen om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden).

Straffskalor för de brott som inte höjs

När det gäller behovet av ändringar i övriga straffskalor i brottsbalken och i specialstraffrätten gör regeringen bedömningen att det inte finns något behov av att föreslå ytterligare ändringar i straffskalor i brottsbalken eller i specialstraffrätten i den nu aktuella propositionen.

Dubbla straff för brott i kriminella nätverk

Allmänt om straffvärdebedömningen

Enligt 29 kap. 1 § första stycket brottsbalken ska straff, med beaktande av intresset av en enhetlig rättstillämpning, bestämmas inom ramen för den tillämpliga straffskalan efter brottets eller den samlade brottslighetens straffvärde. Bestämmelsen ger uttryck för att straffvärdet utgör utgångspunkten för påföljdsbestämningen och återspeglar de grundläggande principerna om proportionalitet och ekvivalens. Vid bedömningen av ett brotts straffvärde ska det, enligt andra stycket i samma paragraf, beaktas den skada, kränkning eller fara som gärningen inneburit, vad den tilltalade insett eller borde ha insett om detta samt de avsikter eller motiv som han eller hon haft. Det ska särskilt beaktas om gärningen har inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person. Straffvärdebedömningen tar i regel sin utgångspunkt i en värdering av den typ av skada och fara som aktualiseras vid det ifrågavarande brottet, t.ex. kroppsskada vid misshandel eller fara för liv, hälsa och egendom vid mordbrand eller allmänfarlig ödeläggelse. Vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp ska det särskilt beaktas vissa försvårande, synnerligen försvårande och förmildrande omständigheter (29 kap. 2 och 3 §§). De omständigheter som där nämns ryms i den allmänna definitionen av straffvärde som anges i 29 kap. 1 § men har ansetts motiverade att lyfta fram särskilt.

Nuvarande regler som kan ha särskild betydelse vid brott som har samband med kriminella nätverk

Att ett brott har samband med kriminella nätverk kan bl.a. beaktas vid straffvärdebedömningen. I 29 kap. 2 § brottsbalken anges ett antal försvårande omständigheter som ska beaktas särskilt vid denna bedömning. Enligt punkten 6 ska det särskilt beaktas om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering.

Med brottslighet som utövats i organiserad form avses enligt förarbetena brottslighet som har begåtts inom ramen för en struktur där flera personer samverkat under en inte helt obetydlig tidsperiod för att begå brott. Det är inte tillräckligt att det aktuella brottet har skett i samverkan. Personerna ska ha ingått i en sammanslutning eller ett nätverk av viss kontinuitet vars syfte att begå brott har sträckt sig längre än till enbart det ifrågavarande brottet. Att brottet ska ha utgjort ett led i en brottslighet som utövats i organiserad form innebär att det ska ha haft ett naturligt samband med brottsligheten.

Därutöver finns det i 29 kap. 2 a § brottsbalken en uppräkningslista av omständigheter som ska beaktas som synnerligen försvårande vid straffvärdebedömningen. Enligt bestämmelsen ska det vid bedömningen av straffvärdet beaktas om brottet inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person och

1. innefattat användning av skjutvapen eller sprängämne eller annat liknande ämne och begåtts på allmän plats eller en annan plats där människor brukar samlas eller har samlats, eller
2. haft bakgrund i eller varit ägnat att framkalla en konflikt mellan grupper av personer i vilken skjutvapen eller sprängämne eller annat liknande ämne används.

Paragrafen, som infördes i samband med 2023 års straffskärpningar för brott i kriminella nätverk (prop. 2022/23:53), ska tillämpas utöver sådana försvårande omständigheter som avses i 2 §.

Att en eller flera försvårande omständigheter enligt 29 kap. 2 § brottsbalken föreligger gör det inte möjligt att gå över det straffmaximum som föreskrivs för brottet. För brott som omfattas av den särskilda straffskärpningsgrunden i 2 a § finns däremot bestämmelser om förhöjt straffmaximum i 26 kap. 3 a § brottsbalken.

Som exempel på att brottet inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person anges i förarbetena mord, dråp, grov misshandel och annan misshandel av allvarligare slag, människorov, rån och grovt rån, men däremot inte förmögenhetsbrott som enbart inneburit angrepp på någons ekonomiska trygghet. Andra exempel med bäring på kriminella uppgifter som tas upp är allvarligare eller grova fall av olaga frihetsberövande, olaga tvång, olaga hot, utpressning och övergrepp i rättsak. Kravet på att det ska vara fråga om ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person får till följd att oaktsam användning av skjutvapen exkluderas. Allmänfarliga brott som mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse omfattas som huvudregel inte av bestämmelsens tillämpningsområde.

Hur mycket straffvärdet ska skäpas när bestämmelsen är tillämplig kan enligt förarbetena inte anges i generella termer. Som en allmän utgångspunkt gäller dock att bestämmelsen ska ges ett tydligt genomslag. Vidare gäller att ökningen relativt sett bör vara större på lägre straffnivåer än på högre.

En ny och bredare straffskärpningsregel för brott i kriminella nätverk

Regeringen föreslår att den nuvarande straffskärpningsregeln i 29 kap. 2 a § brottsbalken ersätts av en ny, bredare regel som tar sikte på alla brott med kopplingar till kriminella nätverk. Den föreslagna regeln ska generellt leda till en kraftigare höjning av straffvärdet än den hittillsvarande. När den tillämpas ska straffvärdet som utgångspunkt bedömas som dubbelt så högt som det annars hade varit.

Som skäl för förslaget anför regeringen att brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk har blivit mer komplex och mångfasetterad än tidigare. Våldsbrottsligheten relaterad till sådana nätverk är bara det mest brutala och synliga uttrycket för mer djupgående problem. Vid sidan av våldet pågår den vinstdrivande brottsligheten i form av exempelvis narkotikahandel, vapenhandel, människohandel och ekonomisk brottslighet, såsom bedrägerier, penningtvätt och välfärdsbrott. Även otillåten påverkan genom bl.a. infiltration har blivit ett mer framträdande inslag. Det finns också en tydlig koppling mellan den vinstdrivande brottsligheten och våldsbrottsligheten. Våldet utgör ofta antingen ett medel för att begå den vinstdrivande brottsligheten eller ett led i konflikter som uppstått på grund av denna brottslighet. Våldsbrottslighet i form av exempelvis skjutningar och sprängningar är alltså inte alltid konfliktgenererad, utan begås även av strategiska skäl. Vidare förekommer samarbeten mellan personer som i huvudsak ägnar sig åt ekonomisk brottslighet och personer i sådana kriminella nätverk som bedriver narkotikahandel och står för skjutvapenvåldet, där de förstnämnda används för att tvätta de sistnämndas pengar. Inkomsterna från den vinstdrivande brottsligheten kan sedan användas för återinvesteringar i annan brottslig verksamhet. Såväl våldet som den vinstdrivande brottsligheten drabbar på olika sätt människor utanför den kriminella miljön, liksom institutioner och näringsliv. I förlängningen hotas grundläggande värden såsom demokrati, rättssäkerhet, allmän trygghet och säkerhet samt tilliten mellan människor.

Vid 2023 års straffskärpningar avseende brott i kriminella nätverk stod främst den grova våldsbrottsligheten och därmed närliggande brottslighet i fokus. Detta återspeglas i att den särskilda straffskärpningsbestämmelse som då infördes tar sikte på våldsamma uppgörelser bland kriminella (29 kap. 2 a § brottsbalken). Även om detta var rimligt i ett första steg träffar den inte den vinstdrivande och övriga brottslighet som de kriminella nätverken utövar vid sidan av sådan våldsbrottslighet som avses där. Inte heller bestämmelsen i 29 kap. 2 § 6 brottsbalken, som bl.a. avser brottslighet som utövats i organiserad form, är fullt träffsäker i förhållande till de mer lösa grupperingar och samverkansformer som i dag förekommer på den kriminella arenan. Den har inte heller samma straffskärpande effekt som bestämmelsen om våldsamma uppgörelser i 29 kap. 2 a § brottsbalken.

Det behövs därför en ny straffskärpningsbestämmelse som tar sikte på alla brott som har ett visst samband med kriminella nätverk.

En straffskärpningsbestämmelse som tar sikte på alla brott som har ett visst samband med kriminella nätverk

Regeringens förslag innebär att bestämmelsen i 29 kap. 2 § 6 flyttas till 29 kap. 2 a § och att tillämpningsområdet för de befintliga bestämmelserna i 29 kap. 2 a § om våldsamma uppgörelser utvidgas på så sätt att det, förutom allvarliga angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person, även innefattar brott som inneburit en uppsåtlig framkallad fara för annans liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av annans egendom. Det innebär att brotten mordbrand och allmänfarlig ödeläggelse kan träffas, vilket tidigare inte varit fallet.

För att regleringen ska bli effektiv anser regeringen att den därtill bör kompletteras med en ny bestämmelse som innebär att det vid straffvärdebedömningen även ska anses som synnerligen försvårande om ett brott utgjort ett led i verksamheten inom en grupp av personer som utövat allvarlig brottslighet. Bestämmelsen är avsedd att träffa brottslighet inom de kriminella nätverk som saknar en iakttagbar organiserad form. Det kan enligt regeringen handla om narkotikabrott, vapenbrott, utpressning, rån och annan våldsbrottslighet som begås vid sidan av sådana våldsamma uppgörelser som avses i den nuvarande 29 kap. 2 a § brottsbalken. Även ekonomisk och liknande brottslighet kan ibland utövas under sådana former att någon struktur eller ett vidare syfte svårigen kan iakttas. Nedan lämnas en närmare redogörelse för de olika delarna av förslaget.

Brott som utgjort ett led i verksamheten inom en grupp av personer som utövat allvarlig brottslighet

Allmänt om bestämmelsens begrepp

Regeringen anför att en utgångspunkt bör vara att regleringen ska knyta an till de brottsliga gärningarna som sådana, snarare än till gärningspersonens tillhörighet till en viss grupp. Tillämpningsområdet bör därför avgränsas så att det är själva brottet som ska ha utgjort ett led i verksamheten inom en viss grupp av personer. För att det ska vara fråga om en grupp av personer bör, i likhet med vad som gäller enligt nuvarande 29 kap. 2 a §, minst två personer ingå i konstellationen. De grupper som ska omfattas är sådana som utövar allvarlig brottslighet. Genom att på detta sätt knyta tillämpningsområdet till den brottslighet som gruppen utövar, och inte till gruppens sammansättning eller ändamål, kan allt från löst sammansatta förorts- och stadsdelsbaserade nätverk och tillfälliga projektkonstellationer till väletablerade kriminella organisationer och släktbaserade nätverk falla in under tillämpningsområdet. Också grupper som utövar allvarlig brottslighet inom ramen för en ideell eller ekonomisk förening, ett bolag eller annan juridisk person kommer att omfattas.

Om begreppet grupp

Flera remissinstanser och även Lagrådet har pekat på gränsdragningsproblem i fråga om när en gruppering ska räknas som tillräckligt sammansatt för att omfattas av tillämpningsområdet. En annan svårighet är enligt Lagrådet att

grupperingar av det åsyftade slaget kan ha varierande varaktighet. Frågan blir då vid vilken tidpunkt man kan tala om att det pågår en ”verksamhet”. Regeringen menar att det med de lösa konturer som präglar många av dagens kriminella nätverk ligger i sakens natur att gränsdragningssvårigheter kan uppkomma. Det bör dock inte hindra en reglering som omfattar dessa grupper. Regeringen bedömer att de beskrivna svårigheterna inte bör vara större än att de kan hanteras utifrån den vägledning som ges i den nu aktuella propositionen och i övrigt i rättstillämpningen. Till saken hör att begrepp som ”brottslig verksamhet som utövas inom en organisation eller grupp” förekommer även i relativt närliggande lagstiftning. Ett exempel på det finns i lagen (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott, där begreppet ”organisation eller grupp” används för att fånga upp alla de olika grupper som förekommer inom den kriminella miljön (prop. 2022/23:126 s. 77 och 78). Regeringen understryker att den föreslagna regleringen inte är avsedd att träffa varje grupp om minst två personer som begår brott i samverkan. En viktig begränsning ligger i att gruppen utövat allvarlig brottslighet och att de kriminella aktiviteterna inom gruppen kan karaktäriseras som en verksamhet. Det betyder inte att personerna i gruppen måste vara yrkeskriminella eller att brottsligheten måste vara likartad eller vara den dominerande verksamheten inom gruppen. Inte heller innebär det att det behöver finnas en fast struktur, en uttalad rollfördelning eller ett gemensamt syfte att uppnå vinst eller liknande. Det bör dock krävas att de kriminella aktiviteterna inom gruppen antar någon form av mönster. Enstaka spontana brott som begås i grupp kan alltså inte i sig konstituera en verksamhet.

Om begreppet allvarlig brottslighet

Huruvida brottsligheten som gruppen utövat uppfyller kravet på att den ska vara allvarlig får avgöras genom en samlad bedömning i det enskilda fallet utifrån vad som är känt om de brott som kan knytas till gruppen. Kravet bör inte avgränsas till några särskilda brottstyper. Brottsligheten kan t.ex. innefatta olika former av våld och hot såväl som narkotikabrott, vapenbrott, tillgreppsbrott, bidragsbrott och andra brott som riktar sig mot välfärds-systemen, bedrägerier och annan ekonomisk brottslighet. Även planerade brott, som nått den punkt där gärningen är straffbar, bör kunna beaktas.

Det uppskattade straffvärdet bör få stor betydelse vid bedömningen av om kravet på allvarlig brottslighet är uppfyllt. En lämplig utgångspunkt är att brottslighetens sammantagna straffvärde kan uppskattas till fyra år eller mer. En samlad bedömning behöver dock alltid göras, varvid även brottslighetens karaktär bör kunna vägas in. Detta avser den brottslighet som generellt utövas inom den aktuella gruppen. Den brottslighet som åtalet avser behöver däremot inte vara allvarlig för att den nya straffskärpningsbestämmelsen ska bli tillämplig. Även ett brott som i sig kan framstå som jämförelsevis lindrigt kommer att omfattas, om det ingått som ett led i den brottsliga verksamheten.

Enligt Lagrådet har det som sägs beträffande kravet på brottslighetens allvar inte sådan tydlighet som krävs enligt legalitetsprincipens obestämdhetsförbud. Lagrådet påpekar att även om legalitetsprincipen primärt tar sikte på avgränsningen av det straffbelagda området är den relevant också i förhållande till den aktuella typen av föreskrifter.

Regeringen instämmer inte i denna kritik. För det första bör de begränsningar som ligger i att gruppen utövat allvarlig brottslighet, att denna kan karaktäriseras som en verksamhet och att det brott som åtalet avser utgör ett led i verksamheten, anses tillräckliga för att möta de krav som kan ställas på förutsebarhet och precision. Därmed anser regeringen, till skillnad från Lagrådet, att förslaget är förenligt med legalitetsprincipen. För det andra kan den kontext i vilken ett brott begåtts ha stor betydelse för den skada, kränkning eller fara som brottet medför. Det gäller inte minst brott som begåtts i den kriminella nätverksmiljön. En gärning som i sig inte framstår som särskilt allvarlig får alltså typiskt sett en helt annan dignitet när den har kopplingar till en sådan miljö. I lindrigare fall sker straffskärpningen dessutom från en lägre nivå.

Om begreppet led i brottslig verksamhet

Enligt Lagrådet är även den sista förutsättningen, att brottet ska ha utgjort ett led i den brottsliga verksamheten, problematisk. I denna del framhåller regeringen följande. I likhet med vad som gäller vid tillämpningen av motsvarande rekvisit i bestämmelsen om brottslighet som utövats i organiserad form innebär kravet här att brottet ska ha haft ett naturligt samband med den brottsliga verksamheten inom gruppen. Detta skulle också kunna uttryckas så att brottet passar in i gruppens kriminella profil. Därmed kommer exempelvis en narkotikaöverlåtelse som begås av någon som ingår i en stödliga att falla utanför regleringen. När gruppen verkar inom ett bredare brottsfält, där t.ex. såväl narkotikabrottslighet som våldsbrottslighet, utpressning och liknande ingår, kan saken vara mer svårbedömd. Inte heller i dessa fall bör emellertid brott som framstår som väsensskilda från gruppens brottsliga verksamhet ses som ett led i denna. Detsamma gäller brott som kan sägas vara hänförliga till den rent personliga sfären, såsom ett rattfylleri eller eget bruk av narkotika. Att brottet har begåtts av någon som deltar i en kriminell gruppering bör alltså inte vara tillräckligt. Å andra sidan bör det inte krävas att den tilltalade själv ingår i gruppen. Också en gärning utförd av någon utomstående kommer att omfattas, om den utgjort ett led i gruppens brottsliga verksamhet. Det innebär visserligen att bestämmelsen exempelvis kommer att bli tillämplig när en flickvän till en gängmedlem utnyttjas som kurir eller liknande i gängets verksamhet. Att brottet begåtts under sådana omständigheter kan dock beaktas vid bedömningen av vilken inverkan gängkopplingen bör få på straffvärdet.

Även om den tilltalades eventuella tillhörighet till en viss grupp inte bör vara avgörande för tillämpningen av straffskärpningsbestämmelsen bör sådana förhållanden kunna ha betydelse ur bevissynpunkt. I likhet med vad som i dag

är fallet när det gäller 29 kap. 2 a § 2 brottsbalken bör det således i bevisssammanhang kunna bli aktuellt att beakta faktorer som gärningspersonens tidigare brottslighet, anknytning till kriminella nätverk eller tillhörighet till den kriminella miljön.

Åklagaren bör ha bevisbördan såväl för de faktiska förhållandena som ligger till grund för bedömningen att brottet utgjort ett led i verksamheten inom en grupp av personer som utövat allvarlig brottslighet som för att de nämnda förhållandena täcks av gärningspersonens uppsåt.

Straffskärpningsregelns inverkan på straffvärdet

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att sådana förhållanden som anges i straffskärpningsregeln ska beaktas som synnerligen försvårande vid bedömningen av straffvärdet. Straffvärdet ska i dessa fall bedömas som dubbelt så högt som det annars hade varit, om inte den tilltalades roll i verksamheten eller övriga omständigheter motiverar en annan bedömning. Förslaget är något omformulerat jämfört med utredningens förslag, efter synpunkter från Lagrådet.

Omständigheterna i straffskärpningsregeln bör beaktas som synnerligen försvårande

Regeringen anför att syftet med regleringen är att åstadkomma en kraftig straffskärpning för att fullt ut markera allvaret dels i brott med kopplingar till kriminella nätverk, oavsett brottstyp, dels i skjutningar och sprängningar på bl.a. allmän plats eller i brott som utgör led i en våldsam konflikt. Som framhålls ovan drabbar såväl våldet som den vinstdrivande brottsligheten både enskilda, institutioner och näringsliv på ett sätt som i förlängningen hotar grundläggande värden såsom demokrati, rättssäkerhet, allmän trygghet och säkerhet samt tilliten mellan människor. Den beskrivna brottsligheten innebär på det sättet en vidare skada eller fara för samhället, utöver den mer direkta skadan på brottsoffret eller det intresse som straffbudet annars avser att skydda. Enligt regeringen är denna brottslighet därför väsentligt allvarigare än vad som motsvaras av det straffvärde som följer av olika aktuella straffbestämmelsers tillämpning i andra fall. Mot denna bakgrund bör samtliga de omständigheter som ska omfattas av regleringen i 29 kap. 2 a § brottsbalken beaktas som synnerligen försvårande. Som framhölls när den nuvarande bestämmelsen infördes markeras på så sätt att en betydligt kraftigare höjning av straffvärdet än vad som följer av 2 § i samma kapitel är påkallad.

När regleringen är tillämplig ska straffvärdet som utgångspunkt bedömas som dubbelt så högt

Regeringen konstaterar att nuvarande 29 kap. 2 a § brottsbalken inte innehåller någon närmare anvisning om hur straffvärdet påverkas av att bestämmelsen är tillämplig. En sådan lösning diskuterades i samband med att bestämmelsen infördes men valdes då bort av i huvudsak systematiska skäl och med

hänvisning till att en sådan modell i viss mån skulle utesluta att det går att ta hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet. Även fortsättningsvis bör det ytterst bli fråga om en bedömning i det enskilda fallet av hur allvarligt det specifika brottet är. Samtidigt är det regeringens uppfattning att nuvarande 29 kap. 2 a § brottsbalken tillämpas på ett sätt som medför att straffen inte fullt ut återspeglar den aktuella brottslighetens allvar. Regeringen kan i det sammanhanget konstatera att bestämmelsen hittills inte på lång väg tycks ha lett till ett dubbelt så högt straffvärde, trots att det i propositionen förutsattes att det i vissa typfall ofta borde kunna bli fråga om en skärpning upp emot det dubbla (prop. 2022/23:53 s. 74). Högsta domstolen har i avgörandet ”De tre sprängningarna” (dom den 3 december 2025 i mål B 4055-25) också uttalat att det inte annat än på lägre straffnivåer kan komma i fråga att dubblera straffen. För att säkerställa att regeln får det avsedda genomslaget är ett nytt grepp nu därför motiverat. Mot denna bakgrund bör regleringen utformas så att den ger mer konkret vägledning i fråga om vilken inverkan de aktuella omständigheterna ska få på straffvärdet.

Lagrådet påpekar att lagstiftaren bör vara försiktig med att inskränka domstolarnas bedömningsutrymme. Med anledning av påpekandet finner regeringen anledning att förtydliga hur bestämmelsen i denna del är avsedd att förstås. Syftet med bestämmelsen är enligt regeringen att tydligt förmedla att den skada eller fara för samhället som brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk innebär ska få särskilt stort genomslag vid straffvärdebedömningen. För ett brott som träffas av den föreslagna straffskärpningsregeln ska straffvärdet enligt regeringens förslag som utgångspunkt bedömas vara dubbelt så högt som det annars hade varit, dvs. om brottet inte hade begåtts i en sådan kontext som regeln tar sikte på.

Vidare menar Lagrådet och flera remissinstanser att den aktuella typen av reglering innebär ett avsteg från påföljdsreglernas nuvarande systematik. Regeringen konstaterar att de nuvarande reglerna i 29 kap. brottsbalken inte innehåller några anvisningar om hur stor inverkan på straffvärdet en viss omständighet ska ha. På det sättet avviker den föreslagna bestämmelsen i 29 kap. 2 a § tredje stycket brottsbalken från övriga bestämmelser i kapitlet. Den avvikelserna bedöms dock som godtagbar och dessutom nödvändig för att säkerställa att det eftersträvade syftet med bestämmelsen uppnås, nämligen att den skada eller fara för samhället som den aktuella brottsligheten innebär får ett stort genomslag vid straffvärdebedömningen. Även legalitetsprincipen talar för att anvisningar bör lämnas i lagtexten och inte i förarbetena.

Regeringen anför vidare att avsikten inte är att bestämmelsen ska föranleda en helt mekanisk tillämpning. En individualiserad bedömning i det enskilda fallet kommer att vara nödvändig och det ska vara möjligt att avvika från utgångspunkten om ett dubbelt så högt straffvärde om det med hänsyn till omständigheterna är motiverat med en strängare eller mildare bedömning.

Många remissinstanser invänder också att bestämmelsen innebär en relativ nedgradering av annan allvarlig brottslighet, t.ex. en misshandel i nära relation jämfört med en misshandel begången av en medlem i ett kriminellt nätverk.

Regeringen har förståelse för invändningen, men bedömer det som vanskligt att ställa två olika typer av brottslighet mot varandra. Som utredningen också påpekar kan en misshandel i nära relation ha ett mycket högt straffvärde av helt andra skäl än de som avses i den nu föreslagna regleringen. Avsikten är inte att en misshandel som begåtts i en gängkontext ska få ett dubbelt så strängt straff som motsvarande relationsvåld. Däremot innebär regleringen en relativ uppvärdering dels av brott med kopplingar till kriminella nätverk, dels av brott som tar sikte på skjutningar och sprängningar på allmän plats eller liknande. Med hänsyn till det mycket allvarliga samhällshot som sådan brottslighet utgör är detta enligt regeringen en både motiverad och eftersträvd effekt av förslaget.

Om bestämmelsens tillämpning på omyndiga lagöverträdare

När det gäller bestämmelsens tillämpning på barn som begår brott konstaterar regeringen att barns och ungas deltagande i de kriminella nätverken spelar en avgörande roll för nätverkens brottsliga verksamhet och kan sägas utgöra en del av grunden i nätverksstrukturerna. Barn och unga används inte enbart som ”hjälpredor” för att utföra relativt sett lindrigare brott utan kan redan kort efter inträdet i ett kriminellt nätverk delta i och utföra mycket allvarlig brottslighet, däribland grova våldsdåd. Det återspeglas bl.a. i att ungefär en tredjedel av de personer som var misstänkta i ärenden om skjutvapenmord 2024 var under 18 år vid brottstillfället. Även för omyndiga lagöverträdare måste allvaret i sådan och annan brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk komma till uttryck i de straff som döms ut. Detta innebär dock inte att gärningspersonens låga ålder saknar betydelse vid påföljdsbestämningen. Bland annat kan detta förhållande få indirekt betydelse vid tillämpningen av den nu föreslagna bestämmelsen. Det kan nämligen finnas anledning att avvika från utgångspunkten om ett dubbelt så högt straffvärde, om den tilltalade har utnyttjats eller pressats till att begå brott av mer tongivande aktörer i gruppen. Detta kan inte minst förekomma i förhållande till underåriga gärningspersoner. Dessutom är gärningspersonens låga ålder och bristande omdömesförmåga, erfarenhet eller utveckling faktorer som enligt andra regler kan få en mer omedelbar betydelse såväl vid straffvärdebedömningen som vid den efterföljande straffmätningen och vid valet av påföljd (se bl.a. 23 kap. 5 §, 29 kap. 3 § första stycket 3, 29 kap. 7 § och 30 kap. 5 § brottsbalken).

Den tilltalades roll i verksamheten eller övriga omständigheter kan motivera en annan bedömning

I slutändan måste en helhetsbedömning göras i det enskilda fallet där det liksom vid alla andra straffvärdebedömningar i grunden handlar om en värdering av den skada, kränkning eller fara som den specifika gärningen inneburit. En individualiserad bedömning är också nödvändig för att upprätthålla principerna om proportionalitet och ekvivalens. Därför bör den nya regleringen enligt regeringen ge utrymme för att avvika från utgångspunkten att straffvärdet ska bedömas som dubbelt så högt, om det med hänsyn

till omständigheterna i det enskilda fallet finns anledning till det. Om, och i så fall i vilken utsträckning, ett avsteg är motiverat måste avgöras genom en helhetsbedömning, där bl.a. den tilltalades roll i den brottsliga verksamheten och gärningens koppling till denna kan få betydelse.

Presumtionen för häktning

Allmänna förutsättningar för häktning och presumtionsregeln

Enligt huvudregeln i 24 kap. 1 § rättegångsbalken förutsätts för häktning att någon är på sannolika skäl misstänkt för ett brott. För häktning krävs bl.a. att det för brottet är föreskrivet fängelse i ett år eller mer. För att häktning ska få ske krävs också att något av de s.k. särskilda häktningsskälen är för handen. Dessa är risk för att den misstänkte avviker eller på något annat sätt undandrar sig lagföring eller straff (flyktfara), risk för att han eller hon, genom att undanröja bevis eller på något annat sätt, försvårar sakens utredning (kollusionsfara) eller risk för att den misstänkte fortsätter sin brottsliga verksamhet (recidivfara). Risken för flykt, kollusion eller recidiv ska vara konkret och ska i det enskilda fallet framstå som beaktansvärd.

Om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år och sex månader finns det en presumtion för häktning, som anger att häktning ska ske om det inte är uppenbart att skäl till häktning saknas. Grunden för bestämmelsen är att risk för flykt, kollusion eller recidiv som regel finns vid allvarlig brottslighet. För att undvika häktning måste det därför finnas omständigheter som visar att det är uppenbart att det saknas skäl till häktning.

Presumtionsregeln kan i huvudsak ses som en praktisk handlingsregel för domstolarna, som kan utgå från att det finns häktningsskäl om inte utredningen i det enskilda fallet visar på motsatsen. Presumtionsregeln är inte tillämplig vid försök, förberedelse eller stämpling till sådana brott som vid fullbordan hade omfattats av regeln.

En utvidgad presumtion för häktning

Regeringen konstaterar att det finns vissa brottstyper som på grund av sitt minimistraff visserligen inte når upp till den nuvarande gränsen för häktningspresumtion men som ändå är av sådan karaktär att det kan ifrågasättas om inte även de bör omfattas av en presumtion för häktning. Det gäller dels de grova fridskränkingsbrotten (4 kap. 4 a § brottsbalken), dels hedersförtryck (4 kap. 4 e § brottsbalken). Dessa brott har ett minimistraff på fängelse i ett år.

Genom de grova fridskränkingsbrotten straffbeläggs upprepade straffbara kränkningar mot en närstående person. Straffansvar förutsätter att gärningspersonen har begått flera straffbara gärningar mot den närstående, att var och en av gärningarna har utgjort led i en upprepad kränkning av brottsoffrets integritet och att gärningarna har varit ägnade att allvarligt skada självkänslan hos brottsoffret. Regeringen konstaterar att det till följd av de aktuella brotternas konstruktion, dvs. kravet på upprepade straffbara gärningar, i stor utsträckning

kan förväntas finnas en recidivfara när misstanke om brotten föreligger. Eftersom det rör sig om brott mot närstående personer kan det därtill ofta antas finnas en kollusionsfara. Regeringen anser att bl.a. dessa skäl talar för att det vid misstanke om grova fridskränkingsbrott är rimligt att anta, dvs. presumera, att skäl för häktning finns. Även om det redan i dag är vanligt förekommande med häktning i de aktuella fallen är det enligt regeringen rimligt att anta att utredningsarbetet hos polis och åklagare i viss utsträckning skulle underlättas om en häktningspresumtion gällde vid misstanke om brotten.

Vidare bedömer regeringen att även brottet hedersförtryck, som har samma straffskala och samma konstruktion som de grova fridskränkingsbrotten, bör omfattas av presumtionsregeln. Skälen som motiverar en presumtion för häktning i förhållande till de grova fridskränkingsbrotten gör sig i allt väsentligt gällande även i relation till hedersförtryck.

Slutligen föreslår regeringen att häktningspresumtionen bör gälla försök, förberedelse och stämpling till brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Regeringen föreslår vidare särskilda övergångsbestämmelser som innebär att när ett gemensamt straff ska bestämmas för flera brott som begåtts dels före, dels efter ikraftträdandet ska 26 kap. 2 § andra stycket i den nya lydelsen tillämpas om brottet med det högsta maximistraffet har begåtts efter ikraftträdandet. Om brottet med det högsta maximistraffet begåtts före ikraftträdandet ska den äldre lydelsen tillämpas. Detta gäller dock inte om en dubbling av maximistraffet för ett brott som begåtts efter ikraftträdandet skulle innebära ett längre gemensamt straff. I sådana fall ska den nya lydelsen tillämpas, varvid maximistraffet för det brottet ses som det högsta maximistraffet.

För övriga lagändringar behövs det inte några särskilda övergångsbestämmelser.

Konsekvenser av förslagen

Förslagen är en del av en större helhet

Ett flertal remissinstanser efterlyser en samlad analys av konsekvenserna av utredningens förslag tillsammans med andra förändringar på straffrättens område för att möjliggöra en helhetsbild av åtgärderna och deras konsekvenser i olika avseenden. Det går enligt regeringen inte att komma ifrån att olika förändringar på straffrättens område som var och en för sig inte behöver medföra alltför stora konsekvenser tillsammans kan innebära sådana, kumulativa, effekter som behöver analyseras och bedömas. Förslagen i den nu aktuella propositionen är en del av en större helhet. Mot den bakgrunden finns

det enligt regeringen anledning att i viss utsträckning behandla remissynpunkter som inte bara tar sikte på nu aktuella förslag utan också berör övriga förslag i betänkandet och i viss mån även andra genomförda eller aviserade reformer.

Kostnader och andra konsekvenser för Kriminalvården

Regeringen anför att de nu framlagda lagförslagen bl.a. innebär att omkring 50 straffskalor skärps och att det införs en ny straffskärpningsregel som tar sikte på brott i kriminella nätverk. Förslagen förväntas inte leda till fler lagföringar för brott men däremot till fler och längre fängelsestraff, vilket i sin tur innebär ökade kostnader för Kriminalvården.

Regeringen redogör för de ökade anslag till myndigheten som lämnades i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 4 avsnitt 3.9.6). Anslagsökningarna avser att finansiera de kostnadsökningar som förslagen i propositionen förväntas leda till. Sammantaget bedömer regeringen att förslaget innebär successivt ökade årliga kostnader för Kriminalvården som fr.o.m. 2045 beräknas uppgå till 9 440 miljoner kronor. Regeringen bedömer att beräknade anslagstillskott är tillräckliga för att Kriminalvården ska kunna omhänderta de ekonomiska konsekvenserna av samtliga förslag i propositionen.

Med hänsyn till de synpunkter som framförs av bl.a. Kriminalvården har regeringen därtill bedömt att den mest ändamålsenliga vägen framåt är att utredningens förslag genomförs stegvis. I den nu aktuella propositionen behandlas de förslag från utredningen som är angelägna men samtidigt också lämpliga att bryta ut från helheten.

Kostnader och andra konsekvenser för domstolarna

När det gäller domstolarnas verksamhet bedömer regeringen att de ekonomiska konsekvenserna av förslagen i den nu aktuella propositionen kan hanteras utan särskilda tillskott. Med beaktande av de processuella konsekvenserna av genomförda och kommande straffrättsliga reformer har regeringen gett en utredare i uppdrag att se över det straffprocessuella regelverket och ta ställning till om det behöver förändras (dir. 2026:1). Syftet med uppdraget är att åstadkomma ett modernt och ändamålsenligt regelverk som tillgodoser intresset av en effektiv lagföring av brott med bibehållen rättssäkerhet. Utredaren ska bl.a. överväga om reglerna om åtalsunderlåtelse, förundersökningsbegränsning och strafföreläggande bör förändras samt föreslå hur utrymmet för att avgöra brottmål i den tilltalades utelämnade kan utökas. Uppdraget ska redovisas senast den 8 juli 2027. I fråga om förslagen i den nu aktuella propositionen bedömer regeringen att de straffprocessuella konsekvenser som kan förutses inte är av en sådan omfattning eller karaktär att den pågående översynen av de straffprocessuella reglerna behöver inväntas.

Kostnader för övriga berörda myndigheter och för kommunerna

Regeringen bedömer att de kostnadsökningar som förslagen medför för övriga berörda myndigheter kan hanteras inom befintliga ekonomiska anslag. Inte

heller i övrigt bedöms det finnas ett behov av ekonomiska tillskott eller anslagsökningar.

Konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet

Förslagen innebär överlag en skärpt syn på brottslighet och kan förväntas leda till fler och längre fängelsestraff. De straffrättsliga förändringar som föreslås kan enligt regeringen förväntas ha en viss brottsförebyggande effekt, även om det inte går att fastställa hur stor denna effekt blir. Effekterna av förslagen bör vidare ses från ett helhetsperspektiv, där det finns ett samspel även med regeringens övriga genomförda insatser med det sammantagna syftet att bekämpa såväl brotten som deras orsaker.

Konsekvenser för barn

Flera remissinstanser är kritiska till utredningens analys av konsekvenserna för barn. Invändningarna avser bl.a. avsaknaden av ett barnrättsperspektiv i utredningen, att förslagen kommer att leda till att det döms ut fler och längre fängelsestraff för barn och till ökade risker för återfall samt avsaknad av en helhetsanalys av de sammantagna konsekvenserna för barn av de parallellt pågående straffrättsliga lagstiftningsärendena.

Regeringen konstaterar att förslagen i den nu aktuella propositionen kommer att påverka dels barn som misstänks och döms för brott, dels barn som utsätts för brott. Även barn vars föräldrar begår brott kan komma att påverkas av förslagen. Exempelvis kan förslagen leda till att ett barn döms till strängare påföljder och till längre frihetsberövande påföljder eller har sin förälder i anstalt under en längre tid. Därigenom aktualiseras flera av artiklarna i barnkonventionen, bl.a. artikel 19. Av artikeln framgår att barn ska skyddas mot alla former av våld. Enligt FN:s kommitté för barnets rättigheter (barnrättskommittén) innebär rättigheten bl.a. att det måste säkerställas att barn som är brottsoffer och vittnen till brott får skydd samt tillgång till upprättelse och gottgörelse. Vidare påminner barnrättskommittén i sina senaste rekommendationer till Sverige (CRC/C/SWE/CO/6-7) om sin allmänna kommentar nr 24 (2019) om barnets rättigheter i det straffrättsliga systemet och uppmanar Sverige att bl.a. förhindra och begränsa användningen av häktning i väntan på rättegång och att säkerställa att frihetsberövande endast används som sista utväg och under kortast möjliga tid. Många av de straffskärpningar som regeringen föreslår avser brott som rör barn, såsom grov våldtäkt mot barn, kontakt för att träffa ett barn i sexuell syfte, egenmäktighet med barn och involverande av en underårig i brottslighet. Vidare utvidgas häktningspresumtionen till att vara tillämplig vid bl.a. grov fridskränkning, som inte sällan begås mot barn. Dessa förslag betonar barnets rätt och stärker enligt regeringen barns möjligheter till upprättelse. Straffskärpningarna innebär ett ökat fokus på allvaret i dessa brott och bör förstärka skyddet för de berörda barnen. Regeringens bedömning är alltså att förslagen kan bidra till att stärka det straffrättsliga skyddet för barn och bidra till att barnets rätt till skydd mot alla former av våld enligt artikel 19 i barnkonventionen tillgodoses.

Samtidigt kan förslagen i den nu aktuella propositionen, som flera remissinstanser tar upp, leda till att barn döms till strängare påföljder och till längre frihetsberövande påföljder. Inom ramen för verkställigheten av en straffrättslig påföljd kan ett barn emellertid erbjudas behandling och stöd som kan motverka att barnet återfaller i brott och hjälpa barnet att bryta en kriminell livsstil. Beträffande vissa av förslagen är det vidare de högre skikten som organiserar och styr brottsligheten som ligger i främsta rummet i fråga om mer ingripande åtgärder, snarare än barn som utnyttjas i brottslighet. Här kan återigen nämnas förslagen om skärpta straffskalor bl.a. för involverande av en underårig i brottslighet och den särskilda straffskärpningsregeln för brott i kriminella nätverk. Det är viktigt att poängtera att det vid varje åtgärd som rör barn ska i första hand ska beaktas vad som bedöms vara barnets bästa. Utifrån vad som anføres ovan kan konstateras att förslagen kan få både negativa och positiva konsekvenser för barn. Sammantaget bedömer dock regeringen att förslagen i denna proposition är förenliga med Sveriges internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. För unga misstänkta finns en särskild reglering, som inte föreslås ändras i den nu aktuella propositionen.

Regeringens redovisning av tillkännagivandena

Riksdagen har tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om skärpta straff för rattfylleri och grov olovlig körning (bet. 2017/18:JuU14, rskr. 2017/18:240). Riksdagen har också tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med förslag om skärpta straff för rattfylleri och grov olovlig körning (bet. 2020/21:JuU24, rskr. 2020/21:344). Riksdagen har vidare tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om skärpta straff för grova trafikbrott (bet. 2021/22:JuU10, rskr. 2021/22:240). Av tillkännagivandet följer även att regeringen skyndsamt bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag om att införa en straffbestämmelse om grov trafikbrottslighet (bet. 2021/22:JuU10 s. 12). Regeringen anför att utredningen har gjort en genomgripande översyn av straffskalorna i brottsbalken och i specialstraffrätten och då kommit fram till att straffskalorna för rattfylleri och grov olovlig körning är väl avvägda. Regeringen gör nu ingen annan bedömning. I lagrådsremissen Ett nytt straffrättsligt påföljdssystem föreslås bl.a. att straffmätningen ska ske på ett mer nyanserat sätt och att tillkommande brott ska ges ett större genomslag i straffmätningen vid flerfaldig brottslighet. Tillkännagivandena kommer att behandlas inom ramen för beredningen av de förslagen och är inte slutbehandlade.

Riksdagen har även tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att skärpa minimistraffet för grov stöld till fängelse i ett år (bet. 2019/20:JuU26, rskr. 2019/20:258) och det som utskottet anför om skärpt straff för grov stöld (bet. 2021/22:JuU23, rskr. 2021/22:245). Genom förslaget i propositionen om att höja minimistraffet för grov stöld från fängelse i sex

månader till fängelse i ett år anser regeringen att tillkännagivandena är tillgodosedda och därmed slutbehandlade.

Vidare har riksdagen tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om höjd straffskala för barnfridsbrott (bet. 2020/21:JuU35, rskr. 2020/21:314). Regeringen anför att Straffreformutredningen har föreslagit att de allmänna bestämmelserna om hur straffvärdet ska bedömas ska kompletteras dels med en bestämmelse som tar sikte på att straffmätningen ska ske på ett mer nyanserat sätt, dels med en särskild regel för straffvärdebedömning av flerfaldig brottslighet som syftar till att tillkommande brott ska få ett ökat genomslag. Dessa förslag behandlas i lagrådsremissen Ett nytt straffrättsligt påföljdssystem som beslutades den 9 april 2026. Riksdagens tillkännagivande kommer att behandlas inom ramen för beredningen av de förslagen. Tillkännagivandet är enligt regeringen inte slutbehandlat.

Riksdagen har slutligen tillkännagett för regeringen det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag till skärpta straff för terroristbrott (bet. 2020/21:JuU29, rskr. 2020/21:363). Enligt tillkännagivandet bör straffskalorna för t.ex. följande brott i terroristbrottslagen skärpas till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år: offentlig uppmaning till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, finansiering av terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, rekrytering till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, utbildning för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet och resa för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet. Enligt tillkännagivandet bör även straffskalorna för grova sådana brott skärpas till fängelse i lägst två och högst tio år. I likhet med utredningen anser regeringen att straffskalorna för dessa brott tills vidare kan lämnas oförändrade. En höjd straffnivå kan i stället åstadkommas genom den straffskärpningsbestämmelse för brott i kriminella nätverk och den därmed sammanhängande förhöjda straffskala som nu föreslås. Den nya regleringen kan i hög utsträckning förväntas träffa brott i terroristbrottslagen och innebär bl.a. att straffmaximum för nästan alla de angivna brotten då blir sex år i normalgradsfallen och tolv år i de grova fallen. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är tillgodosett och slutbehandlat.

Motionerna

Motioner från allmänna motionstiden

Skärpta straff m.m.

Enligt kommittémotion 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 16 bör det införas dubbla straff för gängkriminella.

I motion 2025/26:3571 av Christian Carlsson (KD) efterfrågas skärpta minimistraff för vålds- och sexualbrott.

I kommittémotion 2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 26 begärs att straffmaximum för köp av sexuell tjänst snarast ska höjas. I motion

2025/26:1277 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om skärpt straff för våldtäkt av normalgraden. I motion 2025/26:1410 av Johanna Rantsi (M) vill motionären se över möjligheten att skärpa straffen för sexualbrott. I motion 2025/26:1672 delyrkande 2 av Katarina Tolgfors m.fl. (M) anser motionärerna att straffskalorna för grooming och våldtäkt mot barn bör skärpas. I motion 2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) efterfrågar motionären straffhöjningar för sexualbrott mot barn (yrkandena 1 och 2), kontakt med barn i sexuellt syfte (yrkandena 3 och 5) och internetbaserade sexualbrott mot barn (yrkande 4). Motionären vill även att regeringen ser över om livstids fängelse bör ingå i brottskalan för sexualbrott mot barn (yrkande 6).

Enligt motion 2025/26:3229 av Marléne Lund Kopparklint, tidigare moderat ledamot, men numera partilös, bör straffskalan för brottet kontakt för att träffa barn i sexuellt syfte ses över.

I kommittémotion 2025/26:3559 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9 anser motionärerna att ytterligare åtgärder bör ses över för att motverka ekonomisk brottslighet, bl.a. genom att införa en särskild straffskala för synnerligen grova ekonomiska brott för vilka maxstraffet ska vara tio års fängelse. En liknande begäran framställs i kommittémotion 2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 39. I kommittémotion 2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3 begärs straffskärpningar för ekonomisk brottslighet, bl.a. genom införandet av brottet synnerligen grovt bedrägeri.

I motion 2025/26:3121 av Kjell-Arne Ottosson (KD) begärs ett tillkännagivande om straffskärpningar för störande av förrättning eller av allmän sammankomst, med särskild inriktning på störande av arbetet i riksdagens kammare.

Enligt motionerna 2025/26:1412 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M) och 2025/26:2604 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) bör regeringen se över möjligheterna att höja straffet för barnpornografibrott.

Enligt motion 2025/26:3022 av Markus Wiechel m.fl. (SD) bör brottet övergrepp i rättsak innebära ett straff om minst två års fängelse.

I motion 2025/26:2845 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att utreda en skärpning av straffet för vårdslöshet med hemlig uppgift.

Följdmotioner

Regeringens lagförslag

I kommittémotion 2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 föreslås att riksdagen ska avslå propositionen i dess helhet. Även i motion 2025/26:4121 av Lorena Delgado Varas m.fl. (-) föreslås att riksdagen avslår propositionen i dess helhet.

I kommittémotion 2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3 föreslår motionärerna att riksdagen avslår regeringens förslag i den del som avser dubbla straff för brott i kriminella nätverk. Motionärerna föreslår även

ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma med eventuella följdändringar med anledning av avslaget i denna del (yrkande 4).

Undantag för barn som begår brott i kriminella nätverk

I partimotion 2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att barn under 18 år inte ska omfattas av den nya straffskärpningsregeln som innebär dubbla straff för brott som har samband med kriminella nätverk.

Skärpta straff m.m.

I kommittémotion 2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att maximistraffet för brottet involverande av en underårig i brottslighet ska höjas till åtta års fängelse.

Enligt partimotion 2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 bör det genomföras en översyn av straffen för ekonomisk brottslighet i syfte att stärka kopplingen mellan straffen och samhällskonsekvenserna.

Översyn av brottsbalken och utvärdering av straffskärpningar

I kommittémotion 2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att genomföra en utvärdering av de ändringar av straffskalor som föreslagits i detta och andra lagstiftningsärenden på sistone.

I partimotion 2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 anser motionärerna att regeringen bör genomföra en utvärdering av lagändringarna fem år efter att de trätt i kraft.

I kommittémotion 2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande till regeringen om en ny översyn av brottsbalken, med brett mandat och ordentligt med tid att föreslå nödvändiga förbättringar och straffskärpningar.

Utskottets ställningstagande

Regeringens lagförslag

I propositionen lämnar regeringen flera förslag som syftar till att åstadkomma ett mer rättvist straffsystem där straffen på ett bättre sätt återspeglar brottslighetens allvar, brottsofferperspektivet ges ett ökat inflytande och samhällsskyddet förbättras. Det handlar bl.a. om att närmare 50 straffskalor skärps, att det införs en ny reglering av den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet, att livstids fängelse ska kunna dömas ut som gemensamt straff för vissa allvarliga fall av upprepade misshandels- och sexualbrott samt att det införs en ny straffskärpningsbestämmelse som tar sikte på alla brott som har samband med kriminella nätverk. Dessutom föreslås att presumptionen för häktning utvidgas.

När det gäller de invändningar mot lagförslaget som förs fram i motionerna 2025/26:4114 (MP) yrkande 1, 2025/26:4121 (-) och 2025/26:4111 (C)

yrkandena 3 och 4 konstaterar utskottet inledningsvis att brottsbalken och det svenska påföljdssystemet inte har varit föremål för en generell översyn sedan 1989. Det går inte att bortse från att samhället sedan dess har genomgått stora förändringar med en markant ökning av grova våldsbrott i form av skjutningar och sprängningar. Den systematiska och organiserade brottsligheten har kommit att påverka allt fler delar av samhället med våldsamma kriminella konflikter i det offentliga rummet, otillbörlig påverkan på centrala samhällsinstitutioner, en omfattande tystnadskultur och ovilja att vittna eller tala med polisen. Brottsutvecklingen drabbar också i allt större utsträckning tredje man. Den bredare samhällsutvecklingen, exempelvis i form av en ökad globalisering och digitalisering, innebär därtill nya möjligheter att begå brott. Även om de humanitära värden som kom till uttryck i 1989 års straffrättsreform inte bör utmönstras instämmer utskottet i regeringens bedömning att det nuvarande straffsystemet i vissa fall kan leda till resultat som inte kan beskrivas som rättvisa. Med det menas som regeringen anför att brottsligheten, särskilt grova brott, inte sällan möts av en reaktion som inte fullt ut kan anses återspegla brottslighetens allvar. För utskottet är det en grundläggande utgångspunkt att brottslighet måste mötas med ett tydligt avståndstagande från samhällets sida. Utskottet instämmer därför i regeringens bedömning att det finns ett behov av förändringar av den straffrättsliga lagstiftningen med inriktningen att åstadkomma en höjd allmän repressionsnivå. Vidare finns det som regeringen framhåller goda skäl för att ge brottsofferperspektivet större inflytande i straffsystemet än vad det har i dag, vilket innefattar de berättigade förväntningar på upprättelse som ett brottsoffer kan ha. Därtill står utskottet bakom regeringens bedömning att längre frihetsberövanden i sig kan ha en brottsförebyggande effekt på så sätt att den som avtjänar ett fängelsestraff under frihetsberövandet förhindras från att begå brott ute i samhället. En ökad repressionsnivå i allmänhet och framför allt i förhållande till brott som typiskt sett begås av brottsaktiva personer kan därför indirekt innebära att samhällsskyddsaspekterna får en mer framträdande plats i straffsystemet.

Mot den bakgrunden gör utskottet följande överväganden när det gäller de olika förslagen i propositionen.

Vad först gäller förslaget om en ny reglering av den gemensamma straffskalan vid flerfaldig brottslighet som innebär att det högsta straff som får dömas ut är det högsta maximistraffet dubblerat instämmer utskottet i regeringens bedömning att det finns ett behov av att ändra straffskalan för att anpassa den till nya och högre straffnivåer. Utskottet finner därför förslaget både välmotiverat och behövligt.

När det gäller förslaget om att livstids fängelse ska få dömas ut som gemensamt straff i vissa fall konstaterar utskottet att förslaget är avsett att träffa de allra allvarligaste vålds- och sexualbrotten, där brottsligheten sammantaget kan ha orsakat sådan skada och sådant lidande för ett eller flera brottsoffer att den kan betraktas som jämförbar med andra brott som bestraffas med fängelse på livstid. Utskottet delar regeringens bedömning att det är

motiverat att sådana allvarliga fall av upprepade vålds- och sexualbrott ska kunna leda till lagens strängaste straff och ansluter sig till regeringens skäl för förslaget. Utskottet anser därtill att det av regeringens redovisning framgår när bestämmelsen ska tillämpas i förhållande till bestämmelserna om säkerhetsförvaring.

När det sedan gäller förslaget om skärpta straffskalor för ett stort antal brott vill utskottet framhålla följande. Som regeringen anför är de nuvarande straffskalorna inte utformade utifrån överväganden som gjorts vid någon viss enskild tidpunkt. De är i stället följden av bedömningar gjorda vid olika tillfällen genom åren och inom ramen för olika lagstiftningsärenden. Utskottet kan konstatera att den översyn som nu har genomförts har övervägt samtliga straffskalor för brotten i brottsbalken och för de mest centrala brotten inom specialstraffrätten. Enligt utskottet redovisar regeringen på ett tydligt sätt skälen för sitt förslag om skärpta straffskalor. Förslaget innebär dessutom ett bredare grepp om straffskalorna som på ett bättre sätt än i dag återspeglar brotternas allvar.

När det särskilt gäller förslaget om dubbla straff för brott som har samband med kriminella nätverk gör utskottet följande överväganden. Som redovisats ovan finns det visserligen redan i dag bestämmelser i brottsbalken som syftar till att brott som har samband med kriminella nätverk ska bedömas strängare än vad som annars vore fallet. Utskottet delar dock regeringens bedömning att dessa bestämmelser inte är utformade på ett sådant sätt att de även fångar upp brottsligheten inom nätverk som saknar en iakttagbar organisation eller struktur. Det kan t.ex. handla om narkotikabrott, vapenbrott, utpressning, rån och annan våldsbrottslighet som begås vid sidan av sådana våldsamma uppgörelser som avses i den nuvarande 29 kap. 2 a § brottsbalken. Som regeringen anför kan även ekonomisk och liknande brottslighet ibland utövas utan att någon struktur eller ett vidare syfte kan iakttas. Därtill tycks enligt regeringen de nuvarande bestämmelserna inte tillämpas på ett sådant sätt att de leder till straff som fullt ut återspeglar den aktuella brottslighetens allvar. Utskottet delar därmed regeringens bedömning att det behövs en ny och bredare straffskärpningsbestämmelse som tar sikte på och markerar allvaret i alla brott med kopplingar till kriminella nätverk. Sammantaget ansluter sig utskottet till regeringens skäl för förslaget. När det gäller själva utformningen av bestämmelsen anser utskottet att den är väl avvägd. Utskottet noterar även att regeringen i propositionen gör förtydligande uttalanden om hur de olika begreppen i bestämmelsen närmare ska förstås.

När det slutligen gäller förslaget om en utvidgad presumtion för häktning instämmer utskottet i regeringens bedömning att även om det handlar om brottstyper som redan i dag ofta leder till häktning bör polisens och åklagares arbete i viss mån underlättas av att det föreligger en häktningspresumtion vid misstanke om dessa brott. Det innebär i förlängningen ett bättre skydd för offren för dessa brott, inte minst kvinnor som utsätts för upprepat våld i nära relation. Utskottet finner därför att förslaget bör antas.

När det gäller frågan om beredningen av lagförslagen delar utskottet regeringens bedömning att såväl utrednings- som remisstiden varit tillräcklig. Utskottet finner att regeringen på ett tydligt sätt redovisar skälen för sina bedömningar och ställningstaganden i den delen. I propositionen redogör regeringen vidare för skälet till att utredningens förslag delats upp på flera lagstiftningsärenden, där hänsyn bl.a. tagits till förslagets effekter på Kriminalvården och dess platskapacitet samtidigt som förslagen i den nu aktuella propositionen anses tillräckligt fristående för att kunna genomföras för sig. Utskottet, som inte har några invändningar mot denna bedömning, anser att beredningskravet är uppfyllt. Utskottet anser alltså att underlaget är tillräckligt för att riksdagen ska kunna ta ställning till förslagen.

Utskottet anser sammanfattningsvis att riksdagen bör anta regeringens lagförslag av de skäl som anförs i propositionen. Därmed avstyrker utskottet de ovannämnda motionerna.

Vidare bedömer utskottet att yrkandena från allmänna motionstiden i motionerna 2025/26:3586 (S) yrkande 16, 2025/26:3027 (M) yrkandena 3, 5 och 6 samt 2025/26:3229 (M) får anses tillgodosedda genom propositionen. Även dessa yrkanden bör därför avslås.

Utskottet har inte några invändningar mot hur regeringen har redovisat riksdagens tillkännagivanden i propositionen.

Utskottet övergår nu till att behandla motionsyrkanden som innehåller förslag om tillkännagivanden till regeringen i frågor om lagstiftnings framtida utformning samt utvärdering.

Undantag för barn som begår brott i kriminella nätverk

När det gäller motion 2025/26:4119 (V) yrkande 2 om att barn under 18 år inte ska omfattas av den nya straffskärpningsregeln som innebär dubbla straff för brott som har samband med kriminella nätverk vill utskottet anföra följande. Som regeringen framhåller spelar barns och ungas deltagande i kriminella nätverk en avgörande roll för nätverkens brottsliga verksamhet, och redan kort efter inträdet kan de delta i eller utföra mycket allvarlig brottslighet, t.ex. grova våldsbrott. Utskottet delar regeringens bedömning att allvaret i sådan och annan brottslighet med kopplingar till kriminella nätverk måste komma till uttryck i de straff som döms ut även när det är fråga om omyndiga lagöverträdare. Utskottet noterar också att den nya regleringen utformats så att den medger utrymme att avvika från utgångspunkten om ett dubbelt så högt straffvärde, om omständigheterna i det enskilda fallet motiverar det. Dessutom är det som regeringen anför enligt andra regler möjligt att beakta omständigheter som t.ex. gärningspersonens låga ålder och bristande omdömesförmåga vid såväl straffvärdebedömningen som straffmätningen. Utskottet finner därför sammanfattningsvis att motionsyrkandet bör avstyrkas.

Skärpta straff m.m.

När det sedan gäller motionsyrkandena om bl.a. skärpta straff vill utskottet anföra följande. Genom de föreslagna lagändringarna, som utskottet ställt sig bakom, kommer ett femtiotal straffskalor att skärpas. Därutöver kommer strängare straff än i dag att kunna dömas ut vid t.ex. flerfaldig brottslighet, och livstids fängelse ska kunna dömas ut som gemensamt straff för vissa allvarliga fall av upprepade vålds- och sexualbrott. Vidare införs den ovannämnda straffskärpningsbestämmelsen för brott som har samband med kriminella nätverk, vilken även träffar ekonomisk och liknande brottslighet. Utskottet noterar därutöver att propositionen om ett nytt straffrättsligt påföljdssystem är aviserad att överlämnas till riksdagen inom kort. Sammantaget ser utskottet därmed inte skäl för någon åtgärd från riksdagens sida med anledning av motionerna 2025/26:1277 (M) yrkande 1, 2025/26:1410 (M), 2025/26:1412 (M), 2025/26:1672 (M) delyrkande 2, 2025/26:2604 (C) delyrkande 1, 2025/26:2845 (SD) yrkande 3, 2025/26:3022 (SD), 2025/26:3027 (M) yrkandena 1, 2 och 4, 2025/26:3121 (KD), 2025/26:3559 (S) yrkande 9, 2025/26:3571 (KD) yrkande 1, 2025/26:3581 (C) yrkandena 3 och 26, 2025/26:3586 (S) yrkande 39, 2025/26:4111 (C) yrkande 2 och 2025/26:4119 (V) yrkande 1, som därför avstyrks.

Översyn av brottsbalken och utvärdering

När det slutligen gäller frågan om utvärdering av den föreslagna lagstiftningen noterar utskottet att regeringen redogjort för varför utredningens förslag delats upp. I propositionen finns vidare en konsekvensanalys som inte bara tar sikte på de nu aktuella förslagen utan också berör övriga förslag i betänkandet och i viss mån även andra genomförda eller aviserade reformer. Därutöver utgår utskottet från att regeringen vid lämplig tidpunkt kommer att följa upp och utvärdera lagstiftningen. Som framgått ovan har utskottet därtill inga invändningar mot den översyn av brottsbalken som nu har genomförts. Utskottet ser därför inget behov av några sådana tillkännagivanden om översyn eller utvärdering som föreslås i motionerna 2025/26:4111 (C) yrkande 1, 2025/26:4114 (MP) yrkande 2 och 2025/26:4119 (V) yrkande 3. Motionsyrkandena bör därför avslås.

Reservationer

1. Regeringens lagförslag, punkt 1 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar det avser 29 kap. 2 och 2 a §§ samt antar lagförslaget i övrigt,

b) antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,

2. lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69),

3. lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

4. lag om ändring i bidragsbrottslagen (2007:612),

5. lag om ändring i lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott,

6. lag om ändring i lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden,

7. lag om ändring i subventionsbrottslagen (2025:1267),

c) ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:218 punkterna 2–8 och motion

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 3 och 4,

bifaller delvis proposition 2025/26:218 punkt 1 och avslår motionerna

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkandena 3, 5 och 6,

2025/26:3229 av Marlène Lund Kopparklint (M),

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 16,

2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 och

2025/26:4121 av Lorena Delgado Varas m.fl. (-).

Ställningstagande

Jag instämmer i regeringens bedömning att det finns en tydlig koppling mellan den vinstdrivande brottsligheten och våldsbrottsligheten, och att både våldet och den vinstdrivande brottsligheten drabbar människor, institutioner och näringsliv utanför den kriminella miljön.

Jag säger dock nej till införandet av ytterligare en straffskärpningsregel för brott i kriminella nätverk. Regeringens förslag, som tar sikte på alla brott som har ett visst samband med kriminella nätverk, är överflödigt sett till befintlig lagstiftning. I likhet med flertalet remissinstanser konstaterar jag att det redan i dagens system finns goda möjligheter att ta hänsyn till det sammanhang i

vilket en gärning företas, däribland om den begås inom ramen för ett kriminellt nätverk.

Förslaget i sig är därtill alldeles för brett utformat. Flera remissinstanser har gett uttryck för att bestämmelsen innehåller flera vaga och svårtillämpade begrepp som även kan träffa brottslighet utanför gängmiljön. Att tillämpningsområdet inte ens är begränsat till de allvarligaste brotten som utgör själva verksamheten, utan även inbegriper gärningar som ingått som ett led i denna, innebär att det helt kommer att saknas gränser för när den dubbla straffskalan blir tillämplig. Det är varken rättssäkert eller förutsägbart. Förslaget innebär t.ex. att en gängmedlem som misshandlat en annan gängmedlem straffas dubbelt så hårt för den gärningen som om han misshandlat sin hustru på motsvarande sätt. Jag är förvånad över att regeringen värderar brottsoffer så olika och ifrågasätter hur förslaget kan överensstämma med regeringens uttalade brottsofferperspektiv.

Sammanfattningsvis bör riksdagen dels avslå regeringens förslag i de delar det avser dubbla straff för brott i kriminella nätverk, dels rikta ett tillkännagivande till regeringen om att återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar som krävs med anledning av de avslagna delarna.

2. Regeringens lagförslag, punkt 1 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 1 och
2025/26:4121 av Lorena Delgado Varas m.fl. (-) samt
avslår proposition 2025/26:218 punkterna 1–8 och motionerna
2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkandena 3, 5 och 6,
2025/26:3229 av Marlène Lund Kopparklint (M),
2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 16 och
2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Den grova brottsligheten i Sverige är ett mycket allvarligt samhällsproblem. Skjutningar, sprängningar, ekonomisk brottslighet, våld i nära relationer och sexualbrott skapar stor otrygghet både i hemmet, på gator och torg och i samhället i stort. Samhället måste göra mer för att förebygga kriminalitet och skydda människor från brott. Brottsoffer ska få upprättelse, och den som begår allvarliga brott ska mötas av tydliga men proportionerliga och rättssäkra straff.

Jag och mitt parti har inte någon principiell invändning mot skärpta straff i sig. Tvärtom kan straffskärpningar vara motiverade när de är väl avvägda, rättssäkra, träffsäkra och förankrade i ett tydligt behov. Jag kan dock konstatera att de straffskärpningar som regeringen nu föreslår är osammanhängande, otillräckliga och i flera delar direkt undermåliga. Det menar även flera tunga remissinstanser och Lagrådet, som beskriver regeringens förslag som ett hastverk. Regeringen går trots det fram med kraftiga straffskärpningar utan att på ett övertygande sätt visa att de kommer att minska brottsligheten, öka tryggheten eller ge ett mer sammanhängande påföljdssystem.

När det gäller förslaget om dubbla straff för brott i kriminella nätverk går regeringen längre än utredningens förslag, vilket innebär att alla brott i kriminella nätverk som utgångspunkt ska straffas dubbelt så högt. En majoritet av remissinstanserna avstyrker förslaget.

Jag anser att förslaget kommer att innebära svårigheter att definiera vad som avses med ett kriminellt nätverk och att bevisa en sådan koppling i det enskilda fallet. Detta riskerar att leda till rättsosäkerhet och till att personer som själva har utnyttjats i kriminella miljöer, inte minst flickor, kvinnor och barn, drabbas oproportionerligt hårt. Förslaget riskerar också att relativt sett nedvärdera annan allvarlig brottslighet, exempelvis våld i nära relationer. Det kan vidare ifrågasättas om det ens behövs en ny reglering, eftersom gällande straffskärpningsbestämmelser framstår som tillräckliga.

Inte heller regeringens förslag om ett femtiotal skärpta straffskalor framstår som tillräckligt genomarbetat. Det är i grunden välkommet att straffskalorna ses över, men utredningen och i förlängningen propositionen har inte landat i någon konsekvent princip för hur överlappningen mellan olika svårhetsgrader ska hanteras. Vissa straffskalor får stor överlappning, andra mindre och vissa ingen alls. Förslaget innebär att straffen för olika slags brott inte kommer att stå i rimlig proportion till varandra.

Förslaget om livstids fängelse vid vissa upprepade grova vålds- och sexualbrott väcker också betydande invändningar. Flera remissinstanser invänder att det inte tillräckligt tydligt framgår i vilka situationer livstidsstraffet faktiskt ska kunna komma i fråga. Regeringens redogörelse för bestämmelsens tillämpning lämnar ett betydande tolkningsutrymme. Flera remissinstanser har påtalat risken för att lika fall behandlas olika beroende på om brotten prövas i samma eller i olika processer. Därtill överlappar förslaget delvis med den nya påföljden säkerhetsförvaring, något regeringen själv medger. Det gör att även detta förslag framstår som otillräckligt underbyggt.

När det gäller förslaget om utvidgad presumtion för häktning framhåller flera remissinstanser att det redan i dag är möjligt att häkta någon vid misstanke om fridskränkingsbrott och hedersförtryck, eftersom dessa brott ofta är förenade med kollusionsfara. Kritiken handlar därför om både bristande behov och bristande systematik. Samtidigt lyfter flera remissinstanser att Sverige redan har fått återkommande internationell kritik för omfattande användning av häktning och långa häktningstider.

Utöver bristerna i de enskilda förslagen är beredningen av ärendet bristfällig. Lagrådet avstyrker regeringens förslag i sin helhet och skriver att det brister så mycket i kvalitet att det inte har förutsättningar att bli ny lag. Lagrådet menar också att hanteringen inte uppfyller grundlagens krav på beredning. Vidare lyfter Lagrådet att regeringen inte tagit tillräcklig hänsyn till remissinstansernas kritik och inte presenterar något underlag som visar att straffskärpingarna kan förväntas minska brottsligheten eller öka tryggheten. Att regeringen väljer att gå vidare med förslaget trots Lagrådets samlade kritik är inte ett ansvarsfullt sätt att bedriva rättspolitik. Regeringens agerande riskerar att leda till att vi får ett otydligt påföljdssystem som inte skyddar fler brottsoffer och som ökar belastningen på rättsväsendet.

Sammantaget visar genomgången av regeringens förslag att bristerna i propositionen inte är begränsade till någon enstaka del. Tvärtom syns ett genomgående mönster av att regeringen går längre än vad utredningen föreslår och inte tar hänsyn till synpunkter från remissinstanserna eller Lagrådet, att behovet av reformerna i vissa delar inte är tillräckligt belagt och att konsekvenserna för rättssystemets helhet är otillräckligt analyserade. Jag anser därför att propositionen bör avslås.

3. Undantag för barn som begår brott i kriminella nätverk, punkt 2 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att barn bör undantas från straffskärpningsregeln som innebär dubbla straff för brott i kriminella nätverk. Som en remissinstans framhåller kan den föreslagna straffskärpningsbestämmelsen komma att på ett oproportionerligt sätt drabba barn som begår brott, särskilt de som ”groomas” in i brottslighet, och forskning visar också att barn är känsliga för gruppsyck och inte har samma förmåga som vuxna att förstå konsekvenserna av sina gärningar. Regeringen å sin sida menar att domstolen kommer att kunna göra undantag från ett dubblerat straffvärde om den tilltalade har utnyttjats eller pressats till att begå brott av mer tongivande aktörer i gruppen och att även andra bestämmelser om unga lagöverträdare kan få betydelse såväl vid den efterföljande straffmätningen som vid valet av påföljd.

Jag anser att detta inte är tillräckligt tydligt för att skydda barn från för hårda straff och att det inte främst är barn och unga, utan drivande personer på mer ledande befattningar i de kriminella gängen, som bör drabbas av den nya straffskärpningsregeln. Barn och unga under 18 år som utför brott på beställning av gängen är inte bara gärningspersoner utan också brottsoffer, och ska därmed inte omfattas av den nya straffskärpningsregeln.

4. Skärpta straff m.m., punkt 3 (S)

av Teresa Carvalho (S), Heléne Björklund (S), Petter Löberg (S), Anna Wallentheim (S) och Lars Isacson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3559 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9 och

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 39,

bifaller delvis motionerna

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3 och

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motionerna

2025/26:1277 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1,

2025/26:1410 av Johanna Rantsi (M),

2025/26:1412 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M),

2025/26:1672 av Katarina Tolgfors m.fl. (M) delyrkande 2,

2025/26:2604 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) delyrkande 1,

2025/26:2845 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3,

2025/26:3022 av Markus Wiechel m.fl. (SD),

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2025/26:3121 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2025/26:3571 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1,

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 26 och

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

För att komma åt den organiserade brottslighetens alltmer komplexa verksamhet måste arbetet mot den ekonomiska brottsligheten intensifieras. En del i det arbetet är att straffen för ekonomisk brottslighet behöver höjas. Vi anser att det för ett antal ekonomiska brott behöver införas en ny nivå, synnerligen grovt brott. Det gäller skattebrott, bokföringsbrott, bedrägeri,

svindleri, förskingring, bidragsbrott samt penningtvättsbrott. För dessa synnerligen grova brott bör det maximala fängelsestraffet höjas från dagens sex år till tio år. Som skäl för att se ett brott som synnerligen grovt ska t.ex. koppling till organiserad brottslighet beaktas, eller om det rör väldigt stora belopp.

5. Skärpta straff m.m., punkt 3 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1,
bifaller delvis motionerna

2025/26:3559 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9,

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 3 och

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 39 och
avslår motionerna

2025/26:1277 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1,

2025/26:1410 av Johanna Rantsi (M),

2025/26:1412 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M),

2025/26:1672 av Katarina Tolgfors m.fl. (M) delyrkande 2,

2025/26:2604 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) delyrkande 1,

2025/26:2845 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD)
yrkande 3,

2025/26:3022 av Markus Wiechel m.fl. (SD),

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2025/26:3121 av Kjell-Arne Ottosson (KD),

2025/26:3571 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1,

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 26 och

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Ekonomisk brottslighet är ett allvarligt samhällsproblem som ofta hänger tätt samman med annan grov brottslighet. Årligen undandras samhället stora summor som hade kunnat gå till en bättre och tryggare välfärd. I stället hamnar dessa pengar hos kriminella gäng där de finansierar våld och droghandel. Kriminella gäng gör vinster på våra gemensamma skattepengar genom att bedriva verksamheter inom välfärden.

Regeringens handfallenhet inför dessa allvarliga samhällshot är anmärkningsvärd. Om regeringen menar allvar med att bekämpa gängkriminaliteten måste den hårdare angripa den ekonomiska brottslighet som finansierar gängens verksamhet och göder det våld som sprider skräck i samhället. Med tanke på vilka allvarliga konsekvenser den ekonomiska brottsligheten har är straffen relativt låga och bör ses över för att bli mer proportionerliga.

6. Skärpta straff m.m., punkt 3 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkandena 3 och 26 samt

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 2,

bifaller delvis motionerna

2025/26:3559 av Mikael Damberg m.fl. (S) yrkande 9,

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 39 och

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 och

avslår motionerna

2025/26:1277 av Josefin Malmqvist (M) yrkande 1,

2025/26:1410 av Johanna Rantsi (M),

2025/26:1412 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M),

2025/26:1672 av Katarina Tolgfors m.fl. (M) delyrkande 2,

2025/26:2604 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C) delyrkande 1,

2025/26:2845 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) yrkande 3,

2025/26:3022 av Markus Wiechel m.fl. (SD),

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M) yrkandena 1, 2 och 4,

2025/26:3121 av Kjell-Arne Ottosson (KD) och

2025/26:3571 av Christian Carlsson (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag och Centerpartiet vill driva igenom ett perspektivskifte för att komma åt den grova brottslighet som gör att barn och unga tvingas att utföra fruktansvärda handlingar. Det är inte barnen som ska straffas när vuxensamhället har brustit. Mot bakgrund av detta vill jag skärpa straffet ytterligare för brottet involverande av underårig i brottslighet – från regeringens förslag

om ett nytt maximistraff på 6 år till 8 år. Detta är i linje med Centerpartiets hållning att säga nej till en sänkning av straffbarhetsåldern till 13 år.

Vidare drar bedrägeribrotten in enorma summor till den organiserade brottsligheten, men straffen är knappast avskräckande. Med hänsyn till de oerhört höga belopp som det är fråga om vid denna typ av brottslighet behöver straffskalan differentiera ytterligare, och i likhet med för vissa våldsbrott och narkotikabrott bör man införa begreppet synnerligen grovt brott med en högre straffskala än för de grova brotten.

När det slutligen gäller sexualbrotten är de till sin natur särskilt integritetskränkande. Därtill är personer som säljer sexuella tjänster ofta traumatiserade och sargade och kan ha svårt att orka anmäla brott. Jag vill därför höja straffmaximum för köp av sexuell tjänst, dels för att bättre spegla det lidande som brottet innebär, dels för att utöka preskriptionstiden.

7. Översyn av brottsbalken och utvärdering, punkt 4 (V)

av Gudrun Nordborg (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3,

bifaller delvis motion

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 och

avslår motion

2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Med tanke på den kritik som Lagrådet riktat mot förslagen i den nu aktuella propositionen och hur de tagits fram, samt hur omfattande dessa förändringar är, bör regeringen genomföra en utvärdering av lagändringarna fem år efter att de trätt i kraft för att kunna utreda vilka konsekvenser de har fått.

8. Översyn av brottsbalken och utvärdering, punkt 4 (C)

av Ulrika Liljeberg (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1,
bifaller delvis motion

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3 och
avslår motion

2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Lagrådet konstaterar i sitt yttrande att det lanseras en kaskad av lagstiftningsärenden som delvis berör grundläggande principer på straffrättens område utan att sambanden mellan de olika förslagen blir klargjorda. I avsaknad av en sådan analys blir det förenat med stora svårigheter att bedöma om förslagen är förenliga med de principer som ligger till grund för det straffrättsliga regelsystemet eller om förekommande avvikelser är godtagbara.

Jag står bakom riktade straffskärpningar som kommer åt allvarlig brottslighet, men jag ser ett stort behov av att utvärdera lagstiftningen för att säkerställa att den faktiskt löser de problem som den syftar till att lösa. I linje med Lagrådets yttrande vill jag se en fullskalig konsekvensanalys av utfallet av alla regeringens lagstiftningsärenden som berör grundläggande principer på straffrättens område.

9. Översyn av brottsbalken och utvärdering, punkt 4 (MP)

av Ulrika Westerlund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 2 och
avslår motionerna

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C) yrkande 1 och

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 3.

Ställningstagande

Jag delar uppfattningen att det behövs en översyn av brottsbalken. Många straffskalor har varit oförändrade under lång tid. Detta har lett till att påföljdssystemet inte är helt sammanhängande och framför allt att straffskalorna överlappar varandra i hög utsträckning. Regeringen föreslår en del straffskärpningar som jag hade välkomnat – om underlaget till förslaget

var godtagbart. Det gäller bl.a. förslagen om skärpta straff för involverande av minderårig i kriminalitet, grov och synnerligen grov misshandel, grov våldtäkt och grov våldtäkt mot barn samt kontakt för att träffa barn i sexuellt syfte.

Regeringens översyn har dock inte varit tillräcklig. Sverige behöver en straffrätt som är både tydlig, genomtänkt och träffsäker. Då duger inte regeringens hastverk. Jag anser att en ny översyn av brottsbalken bör ha ett brett mandat och ordentligt med tid att analysera straffskalornas proportionalitet till varandra, bedöma konsekvenser samt föreslå reformer som faktiskt kan bidra till att minska brottslighet och minska återfall i brott.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:218 Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i rättegångsbalken.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69).
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i bidragsbrottslagen (2007:612).
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott.
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i subventionsbrottslagen (2025:1267).

Följdmotionerna

2025/26:4111 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en utvärdering av de föreslagna ändringarna av straffskalor och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en skärpning av straffet för involverande av underårig i brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om ändring i brottsbalken i de delar det avser 29 kap. 2 och 2 a §§.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med lagförslag om eventuella följdändringar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4114 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår regeringens proposition 2025/26:218 Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med en ny översyn av brottsbalken, med brett mandat och ordentligt med tid att föreslå nödvändiga förbättringar och straffskärpningar, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:4119 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en översyn av straffen för ekonomisk brottslighet i syfte att stärka kopplingen mellan straffen och samhällskonsekvenserna och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att barn under 18 år inte ska omfattas av den nya straffskärpningsregeln som innebär dubbla straff för brott som har samband med kriminella nätverk, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en utvärdering av lagändringarna fem år efter att de trätt i kraft, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:4121 av Lorena Delgado Varas m.fl. (-):

Riksdagen avslår proposition 2025/26:218 Dubbla straff för brott i kriminella nätverk och skärpta straffskalor.

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:1277 av Josefin Malmqvist (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att skärpa minimistraffet för våldtäkt av normalgraden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1410 av Johanna Rantsi (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skärpa straffen för sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1412 av Ann-Sofie Lifvenhage och Ann-Sofie Alm (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att höja straffet för barnpornografibrott och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1672 av Katarina Tolgfors m.fl. (M):

Del 2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa en särskild straffbestämmelse som kriminaliserar kontaktförsök i sexuellt syfte med någon som gärningspersonen tror är ett barn (decoy-situation) samt att skärpa straffskalan för grooming och höja straffskalan för våldtäkt mot barn, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att skärpa straffskalan för grooming och höja straffskalan för våldtäkt mot barn.

2025/26:2604 av Helena Vilhelmsson m.fl. (C):

Del 1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om straffskärpning för barnpornografibrott samt att utreda vilka ytterligare resurser och metoder rättsväsendet behöver för att effektivt kunna lagföra dessa brott och tillkännager detta för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser att tillsätta en utredning om straffskärpning för barnpornografibrott.

2025/26:2845 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en skärpning av straffet för vårdslöshet med hemlig uppgift och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3022 av Markus Wiechel m.fl. (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brottet övergrepp i rättssak ska innebära ett straff om minst två års fängelse och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3027 av Noria Manouchi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda höjning av minimistraffen för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utreda höjda straff för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att höja minimistraffen för brottet kontakt med barn i sexuellt syfte och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att höja straffen för internetbaserade sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att höja straffen för brottet kontakt med barn i sexuellt syfte och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att livstids fängelse ska ingå i brottskalan för sexualbrott mot barn och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3121 av Kjell-Arne Ottosson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda straffskärpningar för störande av allmän förrättning, med särskild inriktning på störande av arbetet i riksdagens kammare, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3229 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över straffskalan för brottet ”kontakt för att träffa barn i sexuellt syfte” och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3559 av Mikael Damberg m.fl. (S):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ytterligare åtgärder för att motverka ekonomisk brottslighet, bl.a. genom ett tydligare arbete med värdekedjor, samt att införa ett nytt straff för synnerligen grova ekonomiska brott och skärpa maxstraffet från sex till tio år och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3571 av Christian Carlsson (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa minimistraffen för vålds- och sexualbrott och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3581 av Ulrika Liljeberg m.fl. (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffskärpningar för ekonomisk brottslighet och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffmaximum för köp av sexuell tjänst snarast bör höjas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3586 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa dubbla straff för gängkriminella enligt förslaget i SOU 2025:66 och tillkännager detta för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det för bokföringsbrott, bedrägeri, svindleri, förskingring och penningtvättsbrott bör införas en ny nivå, synnerligen grovt brott, för vilken maxstraffet ska vara tio års fängelse och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om brottsbalken

dels att nuvarande 26 kap. 3 a § ska betecknas 26 kap. 2 a §,

dels att 3 kap. 6, 7 och 9 §§, 4 kap. 6 d och 9 c §§, 5 kap. 3 §, 6 kap. 1, 4 och 10 a §§, 7 kap. 4 §, 8 kap. 4 §, 9 kap. 3, 3 a, 3 c, 5–6 a och 9 §§, 10 kap. 3 och 5–5 d §§, 11 kap. 1 och 2 §§, 12 kap. 3 §, 14 kap. 3 §, 15 kap. 1 och 15 §§, 16 kap. 5 och 5 a §§, 20 kap. 3 §, 26 kap. 1, 2, den nya 2 a och 3 §§ och 29 kap. 2 och 2 a §§ brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 kap.6 §¹

Är brott som avses i 5 § att anse som grovt, döms för grov miss-handel till fängelse i lägst ett år och sex månader och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen har tillfogat en svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Är brottet att anse som synnerligen grovt, döms för synnerligen grov misshandel till fängelse i lägst *fem* och högst *tio* år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om kroppsskadan är bestående eller om gärningen har orsakat synnerligt lidande eller om gärningsmannen har visat synnerlig hänsynslöshet.

Är brott som avses i 5 § att anse som grovt, döms för grov miss-handel till fängelse i lägst ett år och sex månader och högst *sju* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen var livsfarlig eller om gärningsmannen har tillfogat en svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Är brottet att anse som synnerligen grovt, döms för synnerligen grov misshandel till fängelse i lägst *sex* och högst *tolv* år. Vid bedömningen av om brottet är synnerligen grovt ska det särskilt beaktas om kroppsskadan är bestående eller om gärningen har orsakat synnerligt lidande eller om gärningsmannen har visat synnerlig hänsynslöshet.

¹ Senaste lydelse 2017:332.

7 §²

Den som av oaktsamhet orsakar annans död, döms för vållande till annans död till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst ett och högst sex år. Vid bedömning av om brottet är grovt ska särskilt beaktas

1. om gärningen har innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag, eller

2. om gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller något annat medel eller annars gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

Den som av oaktsamhet orsakar annans död, döms för vållande till annans död till fängelse i högst tre år eller, om brottet är ringa, till böter.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst två och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. gärningen har innefattat ett medvetet risktagande av allvarligt slag, eller

2. gärningsmannen, när det krävts särskild uppmärksamhet eller skicklighet, har varit påverkad av alkohol eller något annat medel eller annars gjort sig skyldig till en försummelse av allvarligt slag.

9 §

Utsätter någon av grov oaktsamhet annan för livsfara eller fara för svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom, döms för framkallande av fara för annan till böter eller fängelse i högst två år.

Den som av grov oaktsamhet utsätter någon annan för livsfara eller fara för svår kroppsskada eller allvarlig sjukdom, döms för framkallande av fara för annan till böter eller fängelse i högst tre år.

4 kap.

6 d §³

Om brott som avses i 6 c § är grovt, döms för grovt olaga integritetsintrång till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen med hänsyn till bildens eller uppgiftens innehåll eller sättet för eller omfattningen av spridningen var ägnad att medföra mycket allvarlig skada för den som bilden eller uppgiften rör.

9 c §⁴

Den som olovligen bereder sig tillgång till en uppgift som är avsedd för automatiserad behandling eller olovligen ändrar, utplånar, blockerar eller i register för in en sådan uppgift döms för dataintrång till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som olovligen genom någon annan liknande åtgärd allvarligt stör eller hindrar användningen av en sådan uppgift.

² Senaste lydelse 2010:370.

³ Senaste lydelse 2017:1136.

⁴ Senaste lydelse 2014:302.

Är brottet grovt, döms för grovt dataintrång till fängelse i lägst *sex månader* och högst *sex* år. Vid *bedömning* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har orsakat allvarlig skada eller avsett ett stort antal uppgifter eller annars varit av särskilt farlig art.

Är brottet grovt, döms för grovt dataintrång till fängelse i lägst *ett* och högst *åtta* år. Vid *bedömningen* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har orsakat allvarlig skada eller avsett ett stort antal uppgifter eller annars varit av särskilt farlig art.

5 kap.

3 §⁵

Den som, i annat fall än som avses i 1 eller 2 §, riktar beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot någon annan döms, om gärningen är ägnad att kränka den andres självkänsla eller värdighet, för förölämpning till böter.

Om brottet är grovt, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Den som, i annat fall än som avses i 1 eller 2 §, riktar beskyllning, nedsättande uttalande eller förödmjukande beteende mot någon annan döms, om gärningen är ägnad att kränka den andres självkänsla eller värdighet, för förölämpning till böter eller fängelse i högst *sex månader*.

6 kap.

1 §⁶

Den som, med en person som inte deltar frivilligt, genomför ett vaginalt, analt eller oralt samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för våldtäkt till fängelse i lägst tre och högst sex år. Detsamma gäller den som förmår en person som inte deltar frivilligt att företa eller tåla en sådan handling. Vid bedömningen av om ett deltagande är frivilligt eller inte ska det särskilt beaktas om frivillighet har kommit till uttryck genom ord eller handling eller på annat sätt. En person kan aldrig anses delta frivilligt om

1. deltagandet är en följd av misshandel, annat våld eller hot om brottslig gärning, hot om att åtala eller ange någon annan för brott eller hot om att lämna ett menligt meddelande om någon annan,

2. gärningsmannen otillbörligt utnyttjar att personen på grund av medvetlöshet, sömn, allvarlig rädsla, berusning eller annan drogpåverkan, sjukdom, kroppsskada, psykisk störning eller annars med hänsyn till omständigheterna befinner sig i en särskilt utsatt situation, eller

3. gärningsmannen förmår personen att delta genom att allvarligt missbruka att personen står i beroendeställning till gärningsmannen.

Om brottet är mindre grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst fyra år.

⁵ Senaste lydelse 2018:1745.

⁶ Senaste lydelse 2022:1043.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms för *grov våldtäkt* till fängelse i lägst fem och högst *tio* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms för *grov våldtäkt* till fängelse i lägst fem och högst *tolv* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot som varit av särskilt allvarlig art eller om fler än en förgripit sig på offret eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller offrets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

4 §⁷

Den som, med ett barn under femton år, genomför ett vaginalt, analt eller oralt samlag eller en annan sexuell handling som med hänsyn till kränkningens allvar är jämförlig med samlag, döms för *våldtäkt mot barn* till fängelse i lägst tre och högst sex år. Detsamma gäller den som på ett otillbörligt sätt förmår barnet att företa eller tåla en sådan handling.

Första stycket gäller även den som begår en gärning som avses där

1. mot ett barn som fyllt femton men inte arton år

a) som är avkomling till gärningsmannen,

b) som står under fostran av eller har ett liknande förhållande till gärningsmannen, eller

c) för vars vård eller tillsyn gärningsmannen ska svara på grund av en myndighets beslut, eller

2. om gärningsmannen, i annat fall än som avses i 1, otillbörligt utnyttjar att ett barn under arton år på grund av psykisk ohälsa, funktionsnedsättning, missbruk, gärningsmannens auktoritet eller annars med hänsyn till omständigheterna har en nedsatt förmåga att värna sin sexuella integritet.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är grovt, döms för *grov våldtäkt mot barn* till fängelse i lägst fem och högst *tio* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot om brottslig gärning eller om fler än en förgripit sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är grovt, döms för *grov våldtäkt mot barn* till fängelse i lägst fem och högst *tolv* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har använt våld eller hot om brottslig gärning eller om fler än en förgripit sig på barnet eller på annat sätt deltagit i övergreppet eller om gärningsmannen med hänsyn till tillvägagångssättet eller barnets låga ålder eller annars visat särskild hänsynslöshet eller råhet.

⁷ Senaste lydelse 2025:586.

10 a §⁸

Den som, i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, föreslår en träff eller stämmer träff med barnet, döms för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte till böter eller fängelse i högst två år.

Den som, i syfte att mot ett barn under femton år begå en gärning för vilken straff föreskrivs i 4, 5, 6, 8 eller 10 §, föreslår en träff eller stämmer träff med barnet, döms för kontakt för att träffa ett barn i sexuellt syfte till fängelse i högst två år.

7 kap.

4 §⁹

Den som obehörigen skiljer ett barn under femton år från någon som har vårdnaden om barnet döms för egenmäktighet med barn till böter eller fängelse i högst ett år, om gärningen inte utgör brott mot frihet. Detsamma gäller, om den som gemensamt med någon annan har vårdnaden om ett barn under femton år utan beaktansvärt skäl egenmäktigt skiljer barnet från den andra vårdnadshavaren eller om den som ska ha vårdnaden obehörigen bemäktigar sig barnet och därigenom själv tar sig rätt.

Den som obehörigen skiljer ett barn under femton år från någon som har vårdnaden om barnet döms för egenmäktighet med barn till böter eller fängelse i högst två år, om gärningen inte utgör brott mot frihet. Detsamma gäller, om den som gemensamt med någon annan har vårdnaden om ett barn under femton år utan beaktansvärt skäl egenmäktigt skiljer barnet från den andra vårdnadshavaren eller om den som ska ha vårdnaden obehörigen bemäktigar sig barnet och därigenom själv tar sig rätt.

Till ansvar enligt första stycket döms också den som

1. obehörigen skiljer ett barn under femton år från någon som vårdar barnet med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, om gärningen inte utgör brott mot frihet eller främjande av flykt, eller

2. för bort eller annars undanhåller ett barn under femton år, om gärningen är ägnad att hindra att vård enligt lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga påbörjas och gärningen inte utgör brott mot frihet.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är grovt, döms till fängelse i lägst *sex månader* och högst *fyra* år.

Om ett brott som avses i första eller andra stycket är grovt, döms till fängelse i lägst *ett* och högst *sex* år.

⁸ Senaste lydelse 2017:1068.

⁹ Senaste lydelse 2024:271.

8 kap.4 §¹⁰

Är brott som avses i 1 § att anse som grovt, döms för grovt stöld till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Är brott som avses i 1 § att anse som grovt, döms för grovt stöld till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det avsett sak som någon bar på sig eller hade i sin omedelbara närhet, om gärningsmannen varit försedd med vapen, sprängämne eller annat dylikt hjälpmedel, om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller om gärningen annars varit av särskilt farlig eller hänsynslös art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada.

9 kap.3 §¹¹

Är brott som avses i 1 § att anse som grovt, döms för grovt bedrägeri till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Är brott som avses i 1 § att anse som grovt, döms för grovt bedrägeri till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. gärningsmannen har missbrukat allmänt förtroende eller använt urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. eller vilseledande bokföring,
2. gärningsmannen på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat offrets skyddslösa eller utsatta ställning,
3. gärningen har avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada,
4. gärningen har ingått i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt, eller
5. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

3 a §¹²

Den som till en vidare krets riktar betalningsuppmaningar i syfte att vilseleda till handling som innebär vinning för gärningsmannen och skada för mottagaren eller någon i vars ställe denne är döms, om förfarandet har avsett betydande värde, för grovt fordringsbedrägeri till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Den som till en vidare krets riktar betalningsuppmaningar i syfte att vilseleda till handling som innebär vinning för gärningsmannen och skada för mottagaren eller någon i vars ställe denne är döms, om förfarandet har avsett betydande värde, för grovt fordringsbedrägeri till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

¹⁰ Senaste lydelse 2021:35.

¹¹ Senast lydelse 2025:586.

¹² Senaste lydelse 2017:442.

3 c §¹³

Den som

1. olovligen införskaffar ett betalningsverktyg,
2. för bedräglig användning förvanskar ett betalningsverktyg eller framställer ett falskt betalningsverktyg, eller
3. använder ett olovligen införskaffat eller förvanskat eller falskt betalningsverktyg eller på annat sätt tar befattning med ett sådant betalningsverktyg

döms för *olovlig befattning med betalningsverktyg* till böter eller fängelse i högst två år.

Med betalningsverktyg avses skyddade verktyg, handlingar eller uppgifter som ger möjlighet att överföra pengar eller ett penningvärde.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms för *grov olovlig befattning med betalningsverktyg* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

1. gärningsmannen på ett hänsynslöst sätt har utnyttjat offrets skyddslösa eller utsatta ställning,
2. gärningen har avsett betydande värde eller kunnat medföra synnerligen kännbar skada,
3. gärningen har ingått i en brottslighet som utövats i organiserad form eller systematiskt, eller
4. gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Det ska inte dömas till ansvar enligt denna paragraf om gärningen är belagd med samma eller strängare straff enligt någon annan bestämmelse i denna balk.

5 §¹⁴

Den som vid avtal eller någon annan rättshandling utnyttjar någons trångmål, oförstånd, lättsinne eller beroendeställning till att bereda sig förmån, som står i uppenbart missförhållande till motprestationen eller för vilken motprestation inte ska lämnas, döms för *ocker* till böter eller fängelse i högst två år.

För ocker döms också den som vid kreditgivning i näringsverksamhet eller i annan verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, bereder sig ränta eller annan ekonomisk förmån, som står i uppenbart missförhållande till motprestationen.

Är brottet grovt, döms för *grov ocker* till fängelse i lägst *sex månader* och högst *fyra* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om

Är brottet grovt, döms för *grov ocker* till fängelse i lägst *ett* och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har avsett

¹³ Senaste lydelse 2025:586.

¹⁴ Senaste lydelse 2017:442.

gärningen har avsett betydande värde eller varit av särskilt farlig eller hänsynslös art. betydande värde eller varit av särskilt farlig eller hänsynslös art.

6 §¹⁵

Den som

1. på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande tar befattning med något som är frånhänt annan genom brott,
2. bereder sig otillbörlig vinning av annans brottsliga förvärv, eller
3. genom krav, överlåtelse eller på annat liknande sätt hävdar genom brott tillkommen fordran

döms för *häleri* till fängelse i högst två år.

För häleri döms *likaledes* den som i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som avses i första eller andra stycket grovt, döms för *grovt häleri* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har avsett betydande värde, ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller annars varit av särskilt farlig art.

För häleri döms *även* den som i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet, som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande förvärvar eller mottar något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott.

Är brott som avses i första eller andra stycket grovt, döms för *grovt häleri* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har avsett betydande värde, ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller annars varit av särskilt farlig art.

6 a §¹⁶

Den som, på ett sätt som är ägnat att försvåra ett återställande, tar befattning med något som skäligen kan antas vara frånhänt annan genom brott, i syfte att föra det ut ur landet, döms för *utförelshäleri* till fängelse i högst två år.

Om brottet är grovt, döms för *grovt utförelshäleri* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har avsett betydande värde, ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller annars varit av särskilt farlig art.

Om brottet är grovt, döms för *grovt utförelshäleri* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har avsett betydande värde, ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller annars varit av särskilt farlig art.

¹⁵ Senaste lydelse 2021:35.

¹⁶ Senaste lydelse 2025:638.

9 §¹⁷

Den som offentliggör eller på annat sätt bland allmänheten sprider vilseledande uppgift för att påverka priset på vara, värdepapper eller någon annan egendom döms för *svindleri* till fängelse i högst två år eller, om brottet är ringa, till böter eller fängelse i högst sex månader.

För svindleri döms det också om någon, som medverkar vid bildande av aktiebolag eller annat företag eller som på grund av sin ställning bör ha särskild kännedom om ett företag, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet offentliggör eller på annat sätt bland allmänheten eller företagets intressenter sprider vilseledande uppgift som är ägnad att påverka bedömningen av företaget i ekonomiskt hänseende och därigenom medföra skada.

Är brott som avses i första eller andra stycket grovt, döms för *grovt svindleri* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har varit av större omfattning, kunnat medföra avsevärd skada eller annars varit av särskilt farlig art.

Är brott som avses i första eller andra stycket grovt, döms för *grovt svindleri* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har varit av större omfattning, kunnat medföra avsevärd skada eller annars varit av särskilt farlig art.

10 kap.

3 §¹⁸

Om brott som avses i 1 § är att anse som grovt, döms för *grovt förskingring* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningsmannen har missbrukat ansvarsfull ställning eller använt urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art, avsett betydande värde eller inneburit synnerligen kännbar skada.

Om brott som avses i 1 § är att anse som grovt, döms för *grovt förskingring* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

5 §¹⁹

Om någon, som på grund av förtroendeställning fått till uppgift att för någon annan sköta en ekonomisk angelägenhet eller självständigt hantera en kvalificerad teknisk uppgift eller övervaka skötseln av en sådan angelägenhet eller uppgift, missbrukar sin förtroendeställning och därigenom skadar huvudmannen, döms han eller hon för *trolöshet mot huvudman* till böter eller fängelse i högst två år. Vad som har sagts nu gäller inte om gärningen är belagd med straff enligt 1–3 §§.

Om brottet är grovt, döms för *grovt trolöshet mot huvudman* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid bedömningen av

Om brottet är grovt, döms för *grovt trolöshet mot huvudman* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är

¹⁷ Senaste lydelse 2017:442.

¹⁸ Senaste lydelse 2017:442.

¹⁹ Senaste lydelse 2017:442.

om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om huvudmannen har tillfogats betydande eller synnerligen kännbar skada, om gärningsmannen har använt urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

grovt ska det särskilt beaktas om huvudmannen har tillfogats betydande eller synnerligen kännbar skada, om gärningsmannen har använt urkund eller annat vars brukande är straffbart enligt 14 eller 15 kap. eller vilseledande bokföring eller om gärningen annars har varit av särskilt farlig art.

Om någon som har fått till uppgift att sköta en rättslig angelägenhet för någon annan missbrukar sin förtroendeställning till förfång för huvudmannen, döms han eller hon enligt första stycket, även om angelägenheten inte är av ekonomisk eller teknisk art.

5 a §²⁰

Den som är arbetstagare eller utövar uppdrag och tar emot, godtar ett löfte om eller begär en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen eller uppdraget döms för tagande av muta till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som är deltagare eller funktionär i en tävling som är föremål för allmänt anordnad vadhållning och det är fråga om en otillbörlig förmån för hans eller hennes fullgörande av uppgifter vid tävlingen.

Den som är arbetstagare eller utövar uppdrag och tar emot, godtar ett löfte om eller begär en otillbörlig förmån för utövningen av anställningen eller uppdraget döms för tagande av muta till fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som är deltagare eller funktionär i en tävling som är föremål för allmänt anordnad vadhållning och det är fråga om en otillbörlig förmån för hans eller hennes fullgörande av uppgifter vid tävlingen.

Första stycket gäller även om gärningsmannen fått en sådan ställning som avses där eller efter det att den upphört.

Första stycket gäller även om gärningen har begåtts innan gärningsmannen fått en sådan ställning som avses där eller efter det att den upphört.

För tagande av muta enligt första och andra styckena döms också den som tar emot, godtar ett löfte om eller begär förmånen för någon annan än sig själv.

5 b §²¹

Den som lämnar, utlovar eller erbjuder en otillbörlig förmån i fall som avses i 5 a § döms för givande av muta till böter eller fängelse i högst två år.

Den som lämnar, utlovar eller erbjuder en otillbörlig förmån i fall som avses i 5 a § döms för givande av muta till fängelse i högst två år.

²⁰ Senaste lydelse 2012:301.

²¹ Senaste lydelse 2012:301.

5 c §²²

Är brott som avses i 5 a eller 5 b § att anse som grovt, döms för grovt tagande av muta eller grovt givande av muta till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid *bedömning* av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningen innefattat missbruk av eller angrepp på särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde eller ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller annars varit av särskilt farlig art.

Är brott som avses i 5 a eller 5 b § att anse som grovt, döms för grovt tagande av muta eller grovt givande av muta till fängelse i lägst *ett år och sex månader* och högst sex år. Vid *bedömningen* av om brottet är grovt ska *det* särskilt beaktas om gärningen innefattat missbruk av eller angrepp på särskilt ansvarsfull ställning, avsett betydande värde eller ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller annars varit av särskilt farlig art.

5 d §²³

För handel med inflytande döms till böter eller fängelse i högst två år den som i annat fall än som avses i 5 a eller 5 b §

För handel med inflytande döms till fängelse i högst två år den som i annat fall än som avses i 5 a eller 5 b §

1. tar emot, godtar ett löfte om eller begär en otillbörlig förmån för att påverka annans beslut eller åtgärd vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling, eller

2. lämnar, utlovar eller erbjuder någon en otillbörlig förmån för att han eller hon ska påverka annans beslut eller åtgärd vid myndighetsutövning eller offentlig upphandling.

11 kap.1 §²⁴

Den som, när han är på obestånd eller när påtaglig fara *föreligger* för att han *skall* komma på obestånd, förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma *skall gälla* om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han *skall* komma på obestånd.

För oredlighet mot borgenärer döms också en galdenär som, då

Den som, när han *eller hon* är på obestånd eller när *det finns* en påtaglig fara för att han *eller hon ska* komma på obestånd, förstör eller genom gåva eller någon annan liknande åtgärd avhänder sig egendom av betydande värde, döms för oredlighet mot borgenärer till fängelse i högst två år. Detsamma *gäller* om någon genom sådant förfarande försätter sig på obestånd eller framkallar påtaglig fara för att han *eller hon ska* komma på obestånd.

För oredlighet mot borgenärer döms också en galdenär som, då

²² Senaste lydelse 2012:301.

²³ Senaste lydelse 2012:301.

²⁴ Senaste lydelse 2005:242.

konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydande värde med uppsåt att hålla den undan konkursen, eller gäldenär som i konkurs undandrar eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång. Detsamma *skall gälla*, om en gäldenär i otillbörligt syfte underlåter att, så långt möjligt, medverka till att tillgång i utlandet som ingår i konkursen ställs till konkursförvaltningens förfogande, trots att konkursförvaltaren uppmanat gäldenären att medverka.

Om brottet är grovt, döms för *grov oredlighet mot borgenärer* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid *bedömning* av om brottet är grovt *skall* särskilt beaktas om gärningsmannen beedigt oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

konkurs är förestående, ur riket bortför tillgång av betydande värde med uppsåt att hålla den undan konkursen, eller gäldenär som i konkurs undandrar eller undanhåller konkursförvaltningen tillgång. Detsamma *gäller*, om en gäldenär i otillbörligt syfte underlåter att, så långt möjligt, medverka till att tillgång i utlandet som ingår i konkursen ställs till konkursförvaltningens förfogande, trots att konkursförvaltaren uppmanat gäldenären att medverka.

Om brottet är grovt, döms för *grov oredlighet mot borgenärer* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år. Vid *bedömningen* av om brottet är grovt *ska det* särskilt beaktas om gärningsmannen beedigt oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

2 §²⁵

En gäldenär som vid konkurs, skuldsanering eller F-skuldsanering, eller vid planförhandling under företagsrekonstruktion, uppsåtligen eller av grov oaktsamhet förtiger tillgång, uppger obefintlig skuld eller lämnar annan sådan oriktig uppgift, döms, om uppgiften inte rättas innan den beedigas eller annars läggs till grund för förfarandet, för *försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning* till fängelse i högst två år.

För försvårande av exekutiv förrättning döms också en gäldenär som i samband med annan exekutiv förrättning uppsåtligen åberopar oriktig handling eller skenavtal och därigenom hindrar att erforderlig egendom genom förrättning tas i anspråk för att bereda borgenär betalning eller säkerhet.

Om ett förtigande eller en oriktig uppgift enligt första stycket är utan betydelse för saken, eller om gäldenären vid konkurs hade rätt att vägra yttra sig och omständigheterna innebär en skäligen ursäkt för honom eller henne, ska han eller hon inte dömas till ansvar.

Om ett brott som avses i denna paragraf har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms för *grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning* till fängelse i

Om ett brott som avses i denna paragraf har begåtts uppsåtligen och är grovt, döms för *grovt försvårande av konkurs eller exekutiv förrättning* till fängelse i

²⁵ Senaste lydelse 2022:965.

lägst *sex månader* och högst sex år. Vid *bedömande* av om brottet är grovt ska särskilt beaktas om gärningsmannen beedigat oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning.

lägst *ett* och högst sex år. Vid *bedömningen* av om brottet är grovt ska *det* särskilt beaktas om gärningsmannen beedigat oriktig uppgift eller använt falsk handling eller vilseledande bokföring eller om brottet varit av betydande omfattning.

12 kap.

3 §²⁶

Om brott som avses i 1 § är att anse som grovt, döms för *grov skadegörelse* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Om brott som avses i 1 § är att anse som grovt, döms för *grov skadegörelse* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Vid *bedömningen* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen har medfört betydande fara för någons liv eller hälsa, om skadan drabbat sak av stor kulturell eller ekonomisk betydelse eller annars är synnerligen kännbar eller om gärningen varit av särskilt hänsynslös art.

14 kap.

3 §²⁷

Är brott som avses i 1 § att anse som grovt, döms för *grov urkunds-förfalskning* till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Är brott som avses i 1 § att anse som grovt, döms för *grov urkunds-förfalskning* till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Vid *bedömande* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om förfalskningen avsett en myndighets arkivhandling av vikt eller en urkund som är särskilt betydelsefull i den allmänna omsättningen eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Vid *bedömningen* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om förfalskningen avsett en myndighets arkivhandling av vikt eller en urkund som är särskilt betydelsefull i den allmänna omsättningen eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

15 kap.

1 §²⁸

Den som, efter att han eller hon har avlagt en ed som är föreskriven i lag, lämnar osann uppgift eller förtiger sanningen, döms för *mened* till fängelse i högst fyra år. Om brottet är *ringa* döms för *ringa mened* till böter eller fängelse i högst *sex månader*.

Den som, efter att han eller hon har avlagt en ed som är föreskriven i lag, lämnar osann uppgift eller förtiger sanningen, döms för *mened* till fängelse i *lägst sex månader och* högst fyra år. Om brottet *med hänsyn till omständigheterna* är *mindre allvarligt* döms till fängelse i högst *ett* år.

²⁶ Senaste lydelse 2017:442.

²⁷ Senaste lydelse 2013:425.

²⁸ Senaste lydelse 2022:792.

Om brottet är grovt döms för *grov mened* till fängelse i lägst två och högst åtta år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det skett med uppsåt att

1. försvåra eller förhindra utredningen av allvarlig brottslighet eller lagföringen av någon för sådan brottslighet,
2. någon oskyldig ska dömas för allvarlig brottslighet, eller
3. annars tillfoga någon annan synnerlig skada.

15 §²⁹

För förberedelse eller stämpling till mened eller grov mened och för försök till bevisförvanskning som inte är ringa döms det till ansvar enligt 23 kap.

För förberedelse eller stämpling till mened *som inte är mindre allvarlig* eller grov mened och för försök till bevisförvanskning som inte är ringa döms det till ansvar enligt 23 kap.

16 kap.

5 §³⁰

Den som muntligen inför menighet eller folksamling, i skrift som *sprides* eller utlämnas för spridning eller i annat meddelande till allmänheten uppmanar eller *eljest* söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet, *döms* för *uppvigling* till böter eller fängelse i högst sex månader.

För uppvigling *skall dömas* även den som muntligen inför en samling av krigsmän eller i annat meddelande till krigsmän uppmanar eller på annat sätt söker förleda dem till en handling eller underlåtenhet som innebär att de åsidosätter *vad som åligger dem* i tjänsten.

I ringa fall *skall ej* dömas till ansvar. Vid *bedömande huruvida* ringa fall *föreligger* skall särskilt beaktas, om det *förelegat* endast obetydlig fara för att uppmaningen eller försöket skulle leda till efterföljd.

Är brottet med hänsyn till att gärningsmannen sökt förleda till allvarligt brott eller *eljest* att anse

Den som muntligen inför menighet eller folksamling, i skrift som *sprids* eller utlämnas för spridning eller i annat meddelande till allmänheten uppmanar eller *annars* söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet, *döms* för *uppvigling* till böter eller fängelse i högst sex månader.

För uppvigling *döms* även den som muntligen inför en samling av krigsmän eller i annat meddelande till krigsmän uppmanar eller på annat sätt söker förleda dem till en handling eller underlåtenhet som innebär att de åsidosätter *sina skyldigheter* i tjänsten.

I ringa fall *ska det inte* dömas till ansvar. Vid *bedömningen av om det är fråga om* ringa fall *ska det* särskilt beaktas om det *funnits* endast *en* obetydlig fara för att uppmaningen eller försöket skulle leda till efterföljd.

Om brottet med hänsyn till att gärningsmannen sökt förleda till allvarligt brott eller *annars är* att

²⁹ Senaste lydelse 2022:792.

³⁰ Senaste lydelse 1986:645.

som grovt, *skall dömas* till fängelse i högst *fyra* år.

anse som grovt, *döms* till fängelse i högst *sex* år.

5 a §³¹

Den som för brott eller brottslig verksamhet anlitar, betalar, instruerar eller överlämnar egendom till någon som inte har fyllt arton år och därigenom, eller på annat liknande sätt, involverar honom eller henne i brottet eller den brottsliga verksamheten, döms för *involverande av en underårig i brottslighet* till fängelse i högst *fyra* år. Detta gäller även om den som begår en sådan gärning inte haft uppsåt till men varit oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte fyllt arton år.

Den som för brott eller brottslig verksamhet anlitar, betalar, instruerar eller överlämnar egendom till någon som inte har fyllt arton år och därigenom, eller på annat liknande sätt, involverar honom eller henne i brottet eller den brottsliga verksamheten, döms för *involverande av en underårig i brottslighet* till fängelse i högst *sex* år. Detta gäller även om den som begår en sådan gärning inte haft uppsåt till men varit oaktsam beträffande omständigheten att den andra personen inte fyllt arton år.

Om involverandet med hänsyn till den ringa skillnaden i ålder eller utveckling mellan den som har begått gärningen och den andra personen eller annars är uppenbart mindre allvarligt, ska inte dömas till ansvar.

20 kap.

3 §³²

Den som röjer en uppgift som han eller hon är skyldig att hemlighålla enligt lag eller annan författning eller enligt förordnande eller förbehåll som har meddelats med stöd av lag eller annan författning, döms, om inte gärningen är belagd med straff enligt någon annan bestämmelse, för *brott mot tystnadsplikt* till böter eller fängelse i högst två år. Detsamma gäller den som olovligen utnyttjar sådan hemlighet.

Den som av oaktsamhet begår en gärning som avses i första stycket, döms till böter. Om gärningen är ringa utgör den inte brott.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms för *grovt brott mot tystnadsplikt* till fängelse i lägst *sex månader* och högst *fyra* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen kunnat medföra allvarlig skada, avsett ett stort antal uppgifter eller annars varit av särskilt farlig art.

Om ett brott som avses i första stycket är grovt, döms för *grovt brott mot tystnadsplikt* till fängelse i lägst *ett* och högst *sex* år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen kunnat medföra allvarlig skada, avsett ett stort antal uppgifter eller annars varit av särskilt farlig art.

³¹ Senaste lydelse 2023:257.

³² Senaste lydelse 2023:494.

26 kap.**1 §³³**

Fängelse döms ut på viss tid eller på livstid enligt vad som är föreskrivet för brottet.

Fängelse på viss tid får inte understiga en månad och inte överstiga tio år. Om fängelse på längre tid än tio år och på livstid är föreskrivet för brottet eller om det följer av 2, 3 eller 3 a §, får dock fängelse på viss tid bestämmas till högst arton år. När fängelse i förening med skyddstillsyn döms ut enligt 28 kap. 3 § gäller i fråga om tiden för fängelsestraffet vad som föreskrivs i den paragrafen.

I fråga om fängelse som förvandlingsstraff för böter finns särskilda föreskrifter.

Fängelse döms ut på viss tid eller på livstid enligt vad som *framgår av straffskalan för brottet eller annars är särskilt föreskrivet. Fängelse på viss tid får inte understiga en månad.*

När fängelse enligt 28 kap. 3 § döms ut i förening med skyddstillsyn gäller i fråga om tiden för fängelsestraffet vad som föreskrivs i den paragrafen.

2 §³⁴

Fängelse får användas som gemensamt straff för flera brott, om fängelse kan följa på något av brotten.

Fängelse på viss tid får sättas över det svåraste av de högsta straff som kan följa på brotten men får inte överstiga vare sig de högsta straffen sammanlagda med varandra eller arton år. Det får inte heller överskrida det svåraste straffet med mer än

1. ett år, om det svåraste straffet är kortare än fängelse i fyra år,

2. två år, om det svåraste straffet är fängelse i fyra år eller längre men inte uppgår till fängelse i åtta år,

3. fyra år, om det svåraste straffet är fängelse i åtta år eller längre.

Vid tillämpningen av andra stycket ska bötesstraff anses motsvara fängelse i en månad.

Det svåraste av de lägsta straffen får inte underskridas.

Fängelse på viss tid får sättas över det högsta *maximistraffet enligt straffskalorna* för brotten. *Straffet får dock inte vara mer än dubbelt så högt som detta eller högre än maximistraffen sammanlagda med varandra, om inte annat följer av 2 a eller 3 §. Det får inte heller överstiga arton år.*

Om mer än ett av brotten har ett maximistraff som uppgår till fängelse i tolv år får det dömas till fängelse på livstid.

³³ Senaste lydelse 2025:1414.

³⁴ Senaste lydelse 2025:1414.

3 a §

Om någon omständighet som avses i 29 kap. 2 a § beaktas vid bedömningen av straffvärdet, får för brottet dömas till fängelse på viss tid som överstiger *det högsta straff som annars kan följa på brottet eller, om det är fråga om flera brott, det högsta straff som med tillämpning av 2 § kan följa på brotten*. Straffet får dock inte överstiga arton år. Det får inte heller överstiga *det högsta straffet som kan följa på brottet med mer än*

1. ett år, om *det högsta straffet enligt straffskalan för brottet är kortare än fängelse i fyra år,*

2. två år, om *det högsta straffet enligt straffskalan för brottet är fängelse i fyra år eller mer men kortare än fängelse i åtta år,*

3. fyra år, om *det högsta straffet enligt straffskalan för brottet är fängelse i åtta år eller mer.*

Lydelse enligt prop. 2025/26:181

2 a §³⁵

Om någon omständighet som avses i 29 kap. 2 a § beaktas vid bedömningen av straffvärdet, får för brottet dömas till fängelse på viss tid som överstiger *maximistraftet enligt straffskalan för brottet*. Straffet får dock inte vara mer än dubbelt så högt som detta, om inte annat följer av 3 §. Det får inte heller överstiga arton år.

Föreslagen lydelse

3 §

Har någon dömts till fängelse i lägst två år och begår han eller hon, sedan domen har fått laga kraft, brott för vilket är föreskrivet fängelse i sex år eller mer, får för återfallet dömas till fängelse på viss tid som med sex år överstiger *det högsta straff som kan följa på brottet eller, om det är fråga om flera brott, det högsta straff som med tillämpning av 2 § kan följa på brotten*. Straffet får dock inte överstiga arton år.

Brott som någon har begått innan han eller hon fyllt arton år får inte läggas till grund för en sådan förhöjning som anges i första stycket.

En utländsk dom får tillmätas samma verkan som en svensk.

Har någon dömts till fängelse i lägst två år och begår han eller hon, sedan domen har fått laga kraft, brott för vilket är föreskrivet fängelse i sex år eller mer, får för återfallet dömas till fängelse på viss tid som med sex år överstiger *maximistraftet enligt straffskalan för brottet eller det högsta straff som med tillämpning av 2 eller 2 a § kan följa på brottet eller brotten*. Straffet får dock inte överstiga arton år.

³⁵ Senaste lydelse av tidigare 3 a § 2023:257.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

29 kap.2 §³⁶

Som försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska det, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, särskilt beaktas

1. om den tilltalade avsett att brottet skulle få allvarigare följder än det faktiskt fått,

2. om den tilltalade visat stor hänsynslöshet,

3. om den tilltalade utnyttjat ett numerärt överläge eller annars utnyttjat någon annans skyddslösa ställning eller svårigheter att värja sig,

4. om den tilltalade utnyttjat sin ställning eller i övrigt missbrukat ett särskilt förtroende,

5. om den tilltalade förmått någon annan att medverka till brottet genom tvång, svek eller missbruk av hans eller hennes ungdom, oförstånd eller beroende ställning,

6. om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats i *organiserad form eller systematiskt* eller om brottet föregåtts av särskild planering,

6. om brottet utgjort ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller om brottet föregåtts av särskild planering,

7. om ett motiv för brottet varit att kränka en person, en folkgrupp eller en annan sådan grupp av personer på grund av ras, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, trosbekännelse, sexuell läggning, kön, könsidentitet eller könsuttryck eller annan liknande omständighet,

8. om brottet varit ägnat att skada tryggheten och tilliten hos ett barn i dess förhållande till en närstående person,

9. om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående innehaft ett uppdrag som förtroendevald i stat, kommun, region, Sametinget eller Europaparlamentet,

10. om ett motiv för brottet varit att bevara eller återupprätta en persons eller familjs, släkts eller annan liknande grupps heder, eller

11. om brottet begåtts mot en person på grund av att han eller hon eller någon närstående yrkesmässigt bedrivit nyhetsförmedling eller annan journalistik.

2 a §³⁷

Som synnerligen försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska det, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, beaktas om brottet *inneburit ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person och*

Som synnerligen försvårande omständigheter vid bedömningen av straffvärdet ska det, vid sidan av vad som gäller för varje särskild brottstyp, beaktas om brottet *utgjort ett led i*

1. *en brottslighet som utövats i organiserad form, eller*

³⁶ Senaste lydelse 2025:586.

³⁷ Senaste lydelse 2023:257.

1. innefattat användning av skjutvapen eller sprängämne eller annat liknande ämne och begåtts på allmän plats eller en annan plats där människor brukar samlas eller har samlats, eller

2. haft bakgrund i eller varit ägnat att framkalla en konflikt mellan grupper av personer i vilken skjutvapen eller sprängämne eller annat liknande ämne används.

2. verksamheten inom en grupp av personer som utövat allvarlig brottslighet.

Detsamma gäller om brottet inneburit eller, om det rört sig om försök, förberedelse eller stämpling till brott, gärningsmannens uppsåt omfattat ett allvarligt angrepp på någons liv eller hälsa eller trygghet till person eller en uppsåtligt framkallad fara för annans liv eller hälsa eller för omfattande förstörelse av annans egendom och brottet

1. har innefattat användning av skjutvapen eller sprängämne eller annat liknande ämne och begåtts på allmän plats eller en annan plats där människor brukar samlas eller har samlats eller, om det rört sig om försök, förberedelse eller stämpling till brott, gärningsmannens uppsåt omfattat att det fullbordade brottet skulle begås på ett sådant sätt, eller

2. har haft bakgrund i eller varit ägnat att framkalla en konflikt mellan grupper av personer i vilken skjutvapen eller sprängämne eller annat liknande ämne används.

I fall som avses i första eller andra stycket ska straffvärdet bedömas som dubbelt så högt som det annars hade varit, om inte den tilltalades roll i verksamheten eller övriga omständigheter motiverar en annan bedömning.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.
  2. När ett gemensamt straff ska bestämmas för flera brott som har begåtts dels före, dels efter ikraftträdandet tillämpas 26 kap. 2 § andra

stycket i den nya lydelsen om brottet med det högsta maximistraffet har begåtts efter ikraftträdandet.

3. När ett gemensamt straff ska bestämmas för flera brott som har begåtts dels före, dels efter ikraftträdandet tillämpas 26 kap. 2 § andra stycket i den äldre lydelsen om brottet med det högsta maximistraffet har begåtts före ikraftträdandet. Detta gäller dock inte om en dubblering av maximistraffet för ett brott som har begåtts efter ikraftträdandet kan leda till ett längre gemensamt straff. I sådana fall tillämpas 26 kap. 2 § andra stycket i den nya lydelsen, varvid maximistraffet för det brottet ses som det högsta maximistraffet.

2 Förslag till lag om ändring i rättegångsbalken

Härigenom föreskrivs att 24 kap. 1 § och 27 kap. 18 a och 18 b §§ rättegångsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

24 kap. 1 §¹

Den som på sannolika skäl är misstänkt för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer får häktas, om det med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes *förhållande* eller någon annan omständighet finns risk för att han eller hon

1. avviker eller på något annat sätt
2. genom att undandröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning eller
3. fortsätter sin brottsliga verksamhet.

Om det för brottet inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år och sex månader, ska häktning ske, om det inte är uppenbart att skäl till häktning saknas.

Den som på sannolika skäl är misstänkt för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i ett år eller mer får häktas, om det med hänsyn till brottets beskaffenhet, den misstänktes *förhållanden* eller någon annan omständighet finns risk för att han eller hon

1. undandröja sig lagföring eller straff,
2. genom att undandröja bevis eller på något annat sätt försvårar sakens utredning, eller

Häktning ska ske om det inte är uppenbart att skäl till häktning saknas och misstanken avser

1. ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år och sex månader,
2. försök, förberedelse eller stämpling till ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år, eller

3. grov fridskränkning, grov kvinnofridskränkning eller hedersförtryck enligt 4 kap. 4 a eller 4 e § brottsbalken.

Häktning får ske endast om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse.

Kan det antas att den misstänkte kommer att dömas endast till böter, får häktning inte ske.

¹ Senaste lydelse 2023:256.

Lydelse enligt prop. 2025/26:213 Föreslagen lydelse

27 kap.

18 a §

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får användas om någon är skäligen misstänkt för brott som avses i andra stycket och åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt denna paragraf får användas vid en förundersökning om

1. ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år,

2. äktenskapstvång, barnäktenskapsbrott eller grovt dataintrång enligt 4 kap. 4 c § eller 9 c § andra stycket brottsbalken,

3. grovt sexuellt övergrepp, sexuellt utnyttjande av barn, sexuellt övergrepp mot barn, grovt sexuellt övergrepp mot barn, utnyttjande av barn för sexuell posering, grovt utnyttjande av barn för sexuell posering, utnyttjande av barn genom köp av sexuell handling, sexuellt ofredande mot barn eller grovt sexuellt ofredande mot barn enligt 6 kap. 2 § tredje stycket, 5 §, 6 §, 8 §, 9 § eller 10 § första eller tredje stycket brottsbalken,

4. kontakt för att träffa ett barn i sexuell syfte enligt 6 kap. 10 a § brottsbalken, *om det kan antas att brottet inte leder till endast böter,*

5. grovt bedrägeri enligt 9 kap. 3 § brottsbalken, om gärningen har begåtts med hjälp av elektronisk kommunikation,

6. utpressning enligt 9 kap. 4 § första stycket brottsbalken, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i tre månader,

7. sabotage enligt 13 kap. 4 § brottsbalken,

8. mordbrand, allmänfarlig ödeläggelse, kapning, sjö- eller luftfartssabotage eller flygplatsabotage enligt 13 kap. 1 §, 3 § första eller andra stycket, 5 a § eller 5 b § brottsbalken, om brottet innefattar sabotage enligt 4 § samma kapitel,

9. mened enligt 15 kap. 1 § första stycket brottsbalken, *om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i tre månader,*

10. grovt barnpornografibrott eller barnpornografibrott som inte är ringa enligt 16 kap. 10 a § brottsbalken,

11. övergrepp i rättssak eller skyddande av brottsling enligt 17 kap. 10 § första eller fjärde stycket eller 11 § första eller andra stycket brottsbalken, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i tre månader,

12. grovt skyddande av brottsling enligt 17 kap. 11 § tredje stycket brottsbalken,

13. brott mot medborgerlig frihet enligt 18 kap. 5 § brottsbalken,

14. spioneri, utlandsspioneri, obehörig befattning med hemlig uppgift, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller olovlig underrättelseverksamhet mot Sverige, mot främmande makt eller mot person enligt 19 kap. 5, 6 a, 7, 8, 10, 10 a eller 10 b § brottsbalken,

15. grovt penningtvåtsbrott eller näringspenningtvätt, grovt brott, enligt 5 § eller 7 § andra stycket lagen (2014:307) om straff för penningtvåtsbrott,

16. grovt insiderbrott enligt 2 kap. 1 § tredje stycket lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden,

17. företagsspioneri eller olovligt röjande av teknisk företagshemlighet enligt 26 eller 26 a § lagen (2018:558) om företagshemligheter, om det finns anledning att anta att gärningen har begåtts på uppdrag av eller har understötts av en främmande makt eller av någon som har agerat för en främmande makts räkning,

18. deltagande i en terroristorganisation, samröre med en terroristorganisation, finansiering av terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, offentlig uppmaning till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, rekrytering till terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet, utbildning för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet eller resa för terrorism eller särskilt allvarlig brottslighet enligt 4 a, 5, 6, 7, 8, 9 eller 10 § terroristbrottslagen (2022:666),

19. försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses i 1–5, 7, 8, 10 eller 12–18, om en sådan gärning är belagd med straff,

20. försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses i 6, 9 eller 11, om en sådan gärning är belagd med straff och det kan antas att gärningens straffvärde överstiger fängelse i tre månader,

21. ett annat brott, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i två år, eller

22. flera brott, om

a) en och samma person är skäligen misstänkt för samtliga brott,

b) det kan antas att den samlade brottslighetens straffvärde överstiger fängelse i två år,

c) det kan antas att vart och ett av brotten har utgjort ett led i en brottslighet som har utövats i organiserad form eller systematiskt, och

d) det för vart och ett av brotten är föreskrivet fängelse i ett år eller mer.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt denna paragraf får endast avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som

1. under den tid som tillståndet avser innehas eller har innehafts av den misstänkte eller annars kan antas ha använts eller komma att användas av den misstänkte, eller

2. det finns synnerlig anledning att anta att den misstänkte under den tid som tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta.

18 b §

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation får även användas i syfte att utreda vem som skäligen kan misstänkas för brott som avses i andra stycket, om åtgärden är av synnerlig vikt för utredningen.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt denna paragraf får användas vid en förundersökning om

1. ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i fyra år,

2. äktenskapstvång, barnäktningsbrott *eller* grovt dataintrång, 2. äktenskapstvång *eller* barnäktningsbrott *eller* grovt dataintrång enligt 4 kap. 4 c § *eller* 9 c § *andra* brottsbalken, om det kan antas att

stycket brottsbalken, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i ett år,

3. våldtäkt eller våldtäkt mot barn enligt 6 kap. 1 § första stycket eller 4 § första eller andra stycket brottsbalken,

4. grovt bedrägeri enligt 9 kap. 3 § brottsbalken, om gärningen har begåtts med hjälp av elektronisk kommunikation *och det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i ett år,*

5. utpressning enligt 9 kap. 4 § första stycket brottsbalken, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i ett år,

6. grov utpressning enligt 9 kap. 4 § andra stycket brottsbalken,

7. allmänfarlig ödeläggelse eller grovt sabotage enligt 13 kap. 3 § första stycket eller 5 § brottsbalken,

8. krigsanstiftan eller grovt utlandsspioneri enligt 19 kap. 2 eller 6 b § brottsbalken,

9. grovt narkotikabrott enligt 3 § första stycket narkotikastrafflagen (1968:64),

10. grovt vapenbrott enligt 18 kap. 2 § första stycket vapenlagen (2026:000),

11. grov narkotikasmuggling, grov vapensmuggling eller grov smuggling av explosiv vara enligt 6 § tredje stycket, 6 a § tredje stycket eller 6 b § tredje stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

12. grovt brott enligt 29 a § första stycket lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor,

13. grovt penningtvättsbrott eller näringspenningtvätt, grovt brott, enligt 5 § eller 7 § andra stycket lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott, *om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i ett år,*

brottets straffvärde överstiger fängelse i ett år,

3. grovt dataintrång enligt 4 kap. 9 c § andra stycket brottsbalken,

4. våldtäkt eller våldtäkt mot barn enligt 6 kap. 1 § första stycket eller 4 § första eller andra stycket brottsbalken,

5. grovt bedrägeri enligt 9 kap. 3 § brottsbalken, om gärningen har begåtts med hjälp av elektronisk kommunikation,

6. utpressning enligt 9 kap. 4 § första stycket brottsbalken, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i ett år,

7. grov utpressning enligt 9 kap. 4 § andra stycket brottsbalken,

8. allmänfarlig ödeläggelse eller grovt sabotage enligt 13 kap. 3 § första stycket eller 5 § brottsbalken,

9. krigsanstiftan eller grovt utlandsspioneri enligt 19 kap. 2 eller 6 b § brottsbalken,

10. grovt narkotikabrott enligt 3 § första stycket narkotikastrafflagen (1968:64),

11. grov narkotikasmuggling enligt 6 § fjärde stycket lagen (2000:1225) om straff för smuggling,

12. grovt penningtvättsbrott eller näringspenningtvätt, grovt brott, enligt 5 § eller 7 § andra stycket lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott,

14. terroristbrott enligt 4 § terroristbrottslagen (2022:666),

15. ett brott som avses i 18 a § andra stycket 3, 4, 7, 8, 10, 13, 14, 17 eller 18,

16. försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses i 1, 3, 6–12, 14 eller 15, om en sådan gärning är belagd med straff,

17. försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses i 2, 4, 5 eller 13, om en sådan gärning är belagd med straff och det kan antas att gärningens straffvärde överstiger fängelse i ett år,

18. ett annat brott, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i fyra år, eller

19. flera brott, om

a) det kan antas att samtliga brott har begåtts av en och samma person,
b) det kan antas att den samlade brottslighetens straffvärde överstiger fängelse i fyra år,

c) det kan antas att vart och ett av brotten har utgjort ett led i en brottslighet som har utövats i organiserad form eller systematiskt, och

d) det för vart och ett av brotten inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i sex månader eller det är fråga om försök, förberedelse eller stämpling till ett sådant brott, om en sådan gärning är belagd med straff.

Hemlig avlyssning av elektronisk kommunikation enligt denna paragraf får endast avse ett telefonnummer eller en annan adress eller en viss elektronisk kommunikationsutrustning som

1. det finns särskild anledning att anta att gärningsmannen eller någon annan som har medverkat till brottet eller brotten under den tid som tillståndet avser har använt eller kommer att använda, eller

2. det finns synnerlig anledning att anta att gärningsmannen eller någon annan som har medverkat till brottet eller brotten under den tid som tillståndet avser har kontaktat eller kommer att kontakta.

13. terroristbrott enligt 4 § terroristbrottslagen (2022:666),

14. ett brott som avses i 18 a § andra stycket 3, 4, 7, 8, 10, 13, 14, 17 eller 18,

15. försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses i 1, 4, 7, 8, 9, 10, 11, 13 eller 14, om en sådan gärning är belagd med straff,

16. försök, förberedelse eller stämpling till ett brott som avses i 2, 3, 5, 6 eller 12, om en sådan gärning är belagd med straff och det kan antas att gärningens straffvärde överstiger fängelse i ett år,

17. ett annat brott, om det kan antas att brottets straffvärde överstiger fängelse i fyra år, eller

18. flera brott, om

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

3 Förslag till lag om ändring i skattebrottslagen (1971:69)

Härigenom föreskrivs att 4 § skattebrottslagen (1971:69) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Om brott som avses i 2 § är att anse som grovt, döms för grovt skattebrott till fängelse, lägst *sex månader* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om det rör mycket betydande belopp, om gärningsmannen använt falska handlingar eller vilseledande bokföring eller om förfarandet ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller i annat fall varit av synnerligen farlig art.

Om brott som avses i 2 § är att anse som grovt, döms för grovt skattebrott till fängelse *i* lägst *ett* och högst sex år.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

¹ Senaste lydelse 2026:109.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (2000:1225) om straff för smuggling

Härigenom föreskrivs att 5, 10 och 13 §§ lagen (2000:1225) om straff för smuggling ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Om ett brott som avses i 3 § är att anse som grovt, döms för grovt smuggling till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt *skall* det särskilt beaktas om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning, om gärningen med hänsyn till omständigheterna kring införseln, utförseln eller förfogandet varit av särskilt farlig art eller om gärningen annars inneburit en allvarlig kränkning av ett betydande samhällsintresse.

Om ett brott som avses i 3 § är att anse som grovt, döms för grovt smuggling till fängelse *i* lägst ett och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt *ska* det särskilt beaktas om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning, om gärningen med hänsyn till omständigheterna kring införseln, utförseln eller förfogandet varit av särskilt farlig art eller om gärningen annars inneburit en allvarlig kränkning av ett betydande samhällsintresse.

10 §

Om ett brott som avses i 8 § är att anse som grovt, döms för grovt tullbrott till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt *skall* det särskilt beaktas om gärningen rört mycket betydande belopp, om gärningsmannen använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Om ett brott som avses i 8 § är att anse som grovt, döms för grovt tullbrott till fängelse *i* lägst ett och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt *ska* det särskilt beaktas om gärningen rört mycket betydande belopp, om gärningsmannen använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, om gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

13 §

Om brott som avses i 12 § första stycket är att anse som grovt, döms för grovt olovlig befattning med smuggelgods till fängelse, lägst sex månader och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt *skall* det särskilt beaktas om

Om *ett* brott som avses i 12 § första stycket är att anse som grovt, döms för grovt olovlig befattning med smuggelgods till fängelse *i* lägst ett och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt *ska* det särskilt beaktas om

gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning, om gärningen avsett befattning med varor som varit föremål för brott varigenom tull, annan skatt eller avgift till mycket betydande belopp har undandragits det allmänna eller felaktigt återbetalats eller tillgodoräknats någon eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

gärningen ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning, om gärningen avsett befattning med varor som varit föremål för brott varigenom tull, annan skatt eller avgift till mycket betydande belopp har undandragits det allmänna eller felaktigt återbetalats eller tillgodoräknats någon eller om gärningen annars varit av särskilt farlig art.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

5 Förslag till lag om ändring i bidragsbrottslagen (2007:612)

Härigenom föreskrivs att 3 § bidragsbrottslagen (2007:612) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Om brott som avses i 2 § är grovt, döms för grovt bidragsbrott till fängelse, lägst *sex månader* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. *om* brottet rört betydande belopp,

2. *om* den som begått brottet använt falska handlingar, eller

3. *om* gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

3 §¹

Om brott som avses i 2 § är grovt, döms för grovt bidragsbrott till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas *om*

1. brottet rört betydande belopp,

2. den som begått brottet använt falska handlingar, eller

3. gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

¹ Senaste lydelse 2019:652.

6 Förslag till lag om ändring i lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott

Härigenom föreskrivs att 5 och 7 §§ lagen (2014:307) om straff för penningtvättsbrott ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §

Är brott som avses i 3 eller 4 § grovt, döms för grovt penningtvättsbrott till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Vid *bedömande* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen avsett betydande värden, om de brottsliga åtgärderna har ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller i annat fall varit av särskilt farlig art.

Är brott som avses i 3 eller 4 § grovt, döms för grovt penningtvättsbrott till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Vid *bedömningen* av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om gärningen avsett betydande värden, om de brottsliga åtgärderna har ingått som ett led i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning eller i annat fall varit av särskilt farlig art.

7 §

Den som, i näringsverksamhet eller såsom led i en verksamhet som bedrivs vanemässigt eller annars i större omfattning, medverkar till en åtgärd som skäligen kan antas vara vidtagen i sådant syfte som anges i 3 §, döms för näringspenningtvätt till fängelse i högst två år.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Är brottet ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader. Till samma straff döms den som i annat fall än som anges i första stycket medverkar till en åtgärd som skäligen kan antas vara vidtagen i sådant syfte som anges i 3 §.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 1 och 4 §§ lagen (2016:1307) om straff för marknadsmissbruk på värdepappersmarknaden ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

1 §¹

För *insiderbrott* döms

1. den som har insiderinformation och som för egen eller någon annans räkning förvärvar eller avyttrar finansiella instrument som informationen rör genom handel på värdepappersmarknaden, eller ändrar eller återkallar en order avseende sådana finansiella instrument,

2. den som har insiderinformation och som råder eller uppmanar någon annan att förvärva eller avyttra finansiella instrument som informationen rör genom handel på värdepappersmarknaden, eller att ändra eller återkalla en order avseende sådana finansiella instrument, eller

3. den som följer ett sådant råd eller en sådan uppmaning som avses i 2 genom att förfara på det sätt som anges i 1, om rådet eller uppmaningen grundar sig på insiderinformation.

Straffet är fängelse i högst två år.

Om brott som avses i första stycket med hänsyn till gärningsmannens ställning, den vinning för gärningsmannen som brottet medfört eller övriga omständigheter är grovt, döms för grovt insiderbrott till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Om brott som avses i första stycket med hänsyn till gärningsmannens ställning, den vinning för gärningsmannen som brottet medfört eller övriga omständigheter är grovt, döms för grovt insiderbrott till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Om gärningen är ringa döms det inte till ansvar.

4 §

För *marknadsmanipulation* döms

1. den som genomför en transaktion, lägger en order eller annars agerar på ett sätt som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror som relaterar till instrumenten,

2. den som genomför en transaktion, lägger en order eller annars agerar på ett sätt som låser fast priset på ett eller flera finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror som relaterar till instrumenten, på en onormal eller konstlad nivå,

3. den som genomför en transaktion, lägger en order eller annars agerar på ett sätt som påverkar priset på finansiella instrument eller spotavtal

¹ Senaste lydelse 2020:21.

avseende råvaror som relaterar till instrumenten, genom att utnyttja falska förespeglingar eller andra slag av vilseledande eller manipulationer,

4. den som sprider information som ger falska eller vilseledande signaler avseende pris, tillgång eller efterfrågan på finansiella instrument eller spotavtal avseende råvaror som relaterar till instrumenten, eller som låser fast priset på ett eller flera sådana instrument eller spotavtal på en onormal eller konstlad nivå, eller

5. den som sprider falska eller vilseledande uppgifter, tillhandahåller oriktiga eller vilseledande ingångsvärden eller på annat sätt manipulerar beräkningen av ett referensvärde.

Straffet är fängelse i högst två år.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av manipulationen, gärningsmannens ställning eller övriga omständigheter är grovt, döms för grov marknadsmanipulation till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Om gärningen är ringa döms det inte till ansvar.

Om brottet med hänsyn till omfattningen av manipulationen, gärningsmannens ställning eller övriga omständigheter är grovt, döms för grov marknadsmanipulation till fängelse i lägst *ett och högst sex* år.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

8 Förslag till lag om ändring i subventionsbrottslagen (2025:1267)

Härigenom föreskrivs att 6 och 9 §§ subventionsbrottslagen (2025:1267) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §

Om brott som avses i 4 § är grovt, döms för grovt subventionsbrott till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas

1. *om* brottet rört betydande belopp,

2. *om* den som begått brottet använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, eller

3. *om* gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

Om brott som avses i 4 § är grovt, döms för grovt subventionsbrott till fängelse i lägst *ett* och högst sex år.

Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas *om*

1. brottet rört betydande belopp,

2. den som begått brottet använt falska handlingar eller vilseledande bokföring, eller

3. gärningen ingått i en brottslighet som utövats systematiskt eller i större omfattning.

9 §

Om brott som avses i 8 § är grovt, döms för grovt subventionsmissbruk till fängelse i lägst *sex månader* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet avsett betydande värde eller varit av särskilt farlig art.

Om brott som avses i 8 § är grovt, döms för grovt subventionsmissbruk till fängelse i lägst *ett* och högst sex år. Vid bedömningen av om brottet är grovt ska det särskilt beaktas om brottet avsett betydande värde eller varit av särskilt farlig art.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.